

(سہروا)ی

چ بکہم؟، چی بکہم؟، چ بکا؟

لہ

شيعری شاعيراندا

نامادہکار/ زريان سہرچناری ۲۰۱۸

پياداچوونہوہ ۲۰۲۴

سەروا: بە ئینگیزی: ((Rhyme)، بە عەرەبی: (قافية) بریتییه لەو دەنگە ئیکچوانە
 کە لە کۆتایی دوو وشە یان زیاتر لە شیعردا دووبارە دەبنەوه، بە مەرجیک ئەو دەنگانە
 بەشیک لە وشەکان بن و واتای سەر بەخۆ نەگرن. زۆرتر لە کۆتایی بەلەکان یان
 بەیتەکانی شیعەر و ستراندا دیت، بۆ وینە لە ئەم دێرە شیعەرە دا:
 "بەدەر بە دەری یان لە مائی خۆم
 لە خاکی عەرەب، لە ئێران و رۆم"
 وشەگەلی "خۆم" و "رۆم" سەروان.
 ناوەکانی تر: لە زمانی کوردیدا بۆ وشەیی سەروا ئەم ناوانەش بەکار دیت: بەشاوەند،
 بەشاقەند، پاشبەند، پاشۆل، پاشل، قافییه. (ویکیپیدیا)

سەروادار: السجع

سەروادار: گونجان و یەکبۆونی دوو بڕگەییە لە پیتی کۆتایی وشە چاکتریشی ئەوهیە
 بڕگەکانیان یەکسان بن. (بە هاری رەوانبێژی/ موحسین ئەحمەد مستەفا گەردی)

سەروادار: ئەوهیە کە دوو هە ئۆیسی پەخشان یا پتر لە سەر یەک پیت یا پتر بوەستن،
 سەروای هە ئۆیستەکان وەکوو سەروای هۆنراو وایە، ئەوهەندە هەییە لە هۆنراو وەدا دەبی
 کیشیشیان یەک بیت بەلام لە پەخشاندا مەرج نییه. (رەوانبێژی لە ئەدەبی کوردی دا؛
 بەرگی ٢/عەزیز گەردی)

به نووری باده که شفی زولمہتی تہ قوا نہ کہم، چ بکہم؟
به شہ معینکی وہا چاری شہوینکی وا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ خہزنہی دلمدا ہەرچی ہہیہ، ہەر داغی سہودایہ
دہسا نہم نہ قدہ دہردی عیشقی پی سہودا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ گہل دہستی مہ لا ری ناکہوی زونناری زولفی یار
وہکوو (شیخ) ئیختیاری مہ زہہ بی (تہرسا) نہ کہم، چ بکہم؟
لہ ری نہو شوخہدا خوم کردہ خاک و پی نہنا پیما
دہسا خاکی ہہموو عالہم بہ سہر خوما نہ کہم، چ بکہم؟
دہمیکہ شاری پشوری مہ حہ بہت مات و خاموشہ
به قانونی تہ جہ نون شورشی ئینشا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ چاوا، نم نہما بو گریہ، نوبہی سوجدہ بہردہ ریہ
سیاسا ئم نہ بارہ، نویژی ئیستیسقا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ سہر توم دوشمنہ دنیا، قہ زیہم (مانع الجمع) ہ
کہ تہرکی تو نہ کہم، تہرکی ہہموو دنیا نہ کہم، چ بکہم؟
بہ جی ماوم لہ یاران، نابہ جی ماوم، نہ جہل! زوو بہ
بہ مردن لہم قسووری ژینہ ئیستیعفا نہ کہم، چ بکہم؟
نہوا لہیلا بہ روژی حہشر نہدا وادہی لیقا (مہ حوی)!
ہہتا قامی قیامت، ناہ و واوہیلا نہ کہم، چ بکہم؟

ئهري دل بي شه رابي له علي گوڤرهنگت له گول چ بکا؟!
 که جيلوهی گول له گوڤشه ندا نه بی، بولبول له چل چ بکا؟
 که هه ئگیرسا له نووری باده شه معی حوسنی جانانه
 نه چیتته سهر ته ریکه ی حه زره تی په روانه، دل چ بکا؟!
 به ئاهم گهر په قیبا نت بسووتین ئه ی گوئی په عنا
 مه په نجه، تو خوا شوعله له ئاقاری چقل چ بکا؟!
 هه تا ماوه ده بی ئه شکي نه دامه ت داوه رینتی چاو
 عه ره ق ریتن نه بی، شه خسی له کاری خو خه جه ل چ بکا؟!
 سه فهر جائیزنییه، با بو حه ره م بی، له و به رو بوومه
 فه قه ت مه جزووی زنجیری نه سیبی ئاو و گل چ بکا؟!
 فه له ک هه رگا که سیکی هه ئبری، وه قتی هیلاکه تییه
 که سهر بو گه یینه په ت بی، پی له کورسی و ئه سکه مل چ بکا؟!
 له عوش شاق و په قیب ئه و شوخه چاوی لوتفی وه رگیرا
 که ئاسک ئاده می یا سه گ ببینی، غه یری سل چ بکا؟!
 چ حاجه ت نه رگسی مه ستت بکه م وه سفی به مه خموری
 که چاوی سورمه کی شراوی خودایی بی، له کل چ بکا؟!
 له هه ر جییه ک هه ئی خورشیدی عیشقی گوڤروخان (مه حوی)
 ئه گهر عه قلی بی، له و جیگه ئاونگی عه قل چ بکا؟!

له فیتنه‌ی نازی غه مزه‌ی چاوی فه‌تتانی خوا چی بکه‌م؟
له ئیشتی عه‌قره‌بی زولفی په‌ریشانی خوا چی بکه‌م؟
له سه‌فچه‌ی روومه‌تم یه‌ک جی نه‌ما بی زه‌خمی په‌یکانی
له حه‌مله‌ی فه‌وجی رووسی تیری موژگانی خوا چی بکه‌م؟
به زولفی، سوچی رووی پوشتی که قیبله‌ی نه‌هلی ئیمانہ
له جهمی سوچ و شام و کوفر و ئیمانی خوا چی بکه‌م؟
وه‌کوو بارامی گوږه، تورکی چاوی بو نیشانه‌ی دل
له خوشلیدان و پرپیکانی په‌یکانی خوا چی بکه‌م؟
له شه‌ودا ماهی رووی ده‌رکه‌وت و زوو هه‌له‌ات و نه‌مزانی
له بی میهری روخی وه‌ک ماهی تابانی خوا چی بکه‌م؟
نه‌گه‌ر چی شیوه‌یی شیرینی جه‌زی دل ده‌کا هه‌رده‌م
له حه‌رفی تالی لیوی شه‌ککه‌رئه‌فشانی خوا چی بکه‌م؟
هه‌تا‌کوو هه‌لنه‌کات بو ره‌فعی زولمه‌ت شه‌و چرای کوئی
له ره‌مزی خالی شین و له‌علی خه‌ندانی خوا چی بکه‌م؟
له‌سه‌ر سینه‌ی به‌ناهی من شکا چینی سه‌ری زولفی
له په‌رژینی شکاوی باغی سیوانی خوا چی بکه‌م؟
له دوکانی خه‌یالمدان نه‌ما جنسی غه‌زهل نه‌مرو
له بو فه‌رشی سه‌ریری ته‌ختی نه‌یوانی خوا چی بکه‌م؟
نه‌خوشم بی نه‌باتی لیوی، من موشکیل نه‌جاتم بی
له بو ماچی وه‌کوو ده‌رمانی لوقمانی خوا چی بکه‌م؟
له شو‌رشدایه مورغی دل، به ئومیدی نه‌سیمی گول
له بو عه‌تری غوباری چاکی دامانی خوا چی بکه‌م؟
ده‌می بو من نه‌بوو سه‌یری که‌ناری گوئشه‌نی وه‌سلی
له بی‌ره‌حمی ره‌قیب و جه‌وری ده‌ربانی خوا چی بکه‌م؟

ويسائى بؤ ره قيب و دهردى هيجرانى به (نارى) دا
له رهسمى بئ وهفايى و عهد و پهيمانى خوا چى بکهه؟

****

له دارولحوزنى دوورى، ئيختياري غهه نه کهه چى بکهه؟
به بئ مه عشوقى شادى، دهس له مل ماتهه نه کهه چى بکهه؟
ره ئيسى تاقمى به دبه ختى سه ختى کيشى نه ييامه
وه کوو وه حشى له زومرهى نه هلى عوشرهت رهه نه کهه چى بکهه؟
که نهى سينه وهک جو شى سه ماوهر بئ له جونبوش دا
له جيگهى چا له دلما خوئينى چه رگه دهه نه کهه چى بکهه؟
نه بوو بؤ من دهمن غونچهى سروورى گوئشهنى وهسلت
له خارستانى هيچرت خارى ميحنهت جهه نه کهه چى بکهه؟
بيابانى فيراقت وادييهكى گهره و بئ ناوه
قه ناعهت گهر به نه شكى ئاته شى گريهه نه کهه چى بکهه؟
موشه وهش بوو به مه سرووتهى نه لهه نه وهقاتى ئيرانه
به سالارى خه يالت فيكرى دهفعى غهه نه کهه چى بکهه؟
له شوعلهى ئاقتابى ته لعهتت يهک مانگه مه حرومه
له ژير بارى غهه ما پشتهم هيلالى خهه نه کهه چى بکهه؟
دلهم وهک ئاش و دهردهم ئاشه وانه بؤ مزهى ميحنهت
سرووشكى ده مدهمى چاوم، به سه يلى چهه نه کهه چى بکهه؟
له بؤ ميحراجى وهسلت بئ بوراقتى پرتهوى لوتفت
له کولبهى ميحنهتى عهزمى جزوورت کهه نه کهه چى بکهه؟
عرووسى فيكرى (نارى) زيوهرى ته حسيني مه هموده
به بئ زيوهر دهسا بووکی ته بيعهت زهه مه کهه نه کهه چى بکهه؟

(۳) نەدیم

لە تۆماری نەهاتی بەختی ئەزەل چ بکەم؟
لە چوونی رۆح و نەهاتی ئەجەل چ بکەم؟
بە غەیری تائی نەمدیوه دەوایه هەبێ بو دەردی
کە مەه نەبێ لە شیرینی عەسەل چ بکەم؟
کە دی رەقیب شیعرم مەتەحی جوانی یارە
وتی من غەزالم هەبێ لە رەوانی غەزەل چ بکەم؟
بە یارم وت کە دڵ جیتە فەرمووی تەماشای ئەم شیتە
لە بەیتی پر لە ئەحزان و خاپور و بێ عەمەل چ بکەم؟
تەشریفت بێنە کەلامت تەبشیری بو مە هیئەبێ
دەسا زوبە ئەجەل تخوا لەم ژینە بێ ئەمەل چ بکەم؟

نهکهه چي بکهه؟

که من بوم دهس نهدا رهندي دهسا تهقوا نهکهه چي بکهه؟
نهسيري زولفي تاتانم، که واوهيلا نهکهه چي بکهه؟
له کونجي سومعهي زوهدم، هزاران شيخ شاگردمه
له شيخ بهدتر هه موو سهرفي قهدي تهرسا نهکهه چي بکهه؟
نه لين مه جنونئ زوو شهيدا به بالاي سهولئ لهيلا بوو
مني شهيدا فيدای بالآت، نهگهر لهيلا نهکهه چي بکهه؟
نه مه حويم تا که مه جو بم، نه ناليم تا بنائينم
به شوري شيعري شيرينم، فهلهک شهيدا نهکهه چي بکهه؟
له نهوسافي سه لاهه ددين قه لهم ماندوو بووه نه مجا
نهگهر وهسفي خه رافاتي کوري کيسرا نهکهه چي بکهه؟
خه يالم وايه بيري دل، له عوودي سينه ما دهرخهه
له بو نهه هوزه جيماوه، دهنگئ بهرپا نهکهه چي بکهه؟
له گوشه ي باخي کوردستان هزار قانع به بولبول بوو
له باتي باخهوان نه مرو، که خوم ريسوا نهکهه چي بکهه؟

سوزي عيشق

له سوزي عيشقدا سووتام که سي يارم نه بوو جاري
قوري نهه خاک و سه حرايه به سه رخودا نهکهه چي بکهه؟

یاری دل روبا

دلّم زنجیر نه کهم نه ماما، له یاری دل روبا چی بکه م؟
رهگم وشکه وهکوو پووشه، له قووهی کارهبا چی بکه م؟
که من پیّم پر له خاری میحنه ته هه تاکوو بهر نه ژنوم
قهدهم نه نداز نه کهم بو لات له گهل کهوشی وهسا چی بکه م؟
له روژ بیزارم و مه حره م به من هه ر تاریکی شه و بوو
که سیبهر هه ر ره قییم بی، له روژی ناشکرا چی بکه م؟
سواری ره وره وهی مه رگم، نه چم بو به زمگاهی گور
نولایخی عاریه م ناوی، له مهیدانی فهنا چی بکه م؟
دهمی کوژراوی نه برۆتم، دهمی خنکاوی نه گریجه ت
نه بی تاوی خه میکم بی، له یاری بی به قا چی بکه م؟
به ناوی تیغی نه برۆت، شوریا جهور و گوناحانم
له ریوه جهننه ته جیگه م، له دیوانی جهزای چی بکه م؟
خه یالّم بوو له سه ر نه مری برام ته رکی مه عاسی که م
نه بینم خوئی ریابازه! له تاعاتی ریا چی بکه م؟

بە جۆشى دىل

بە جۆشى دىل ئەگەر ئاور لە دنيا بەر نەدەم چىكەم؟
بە نوورى تۆبە پرووى رەشم پوناك نەكەم چىكەم؟
دەبا ھەستم ھەتا ماوم مەدانى چۆل و سەحرا بەم
لە دەروازى موحەمەد گەردەنى خۆم دانەخەم چىكەم؟
لە رىنگەى مەككە و تاييف وەكوو سەگ گەر نەلورىنم
لە مەحشەر چونكە بى نەقدم ئەگەر زارى نەكەم چىكەم؟
مەدینەى تۆبە جىگايى دەخالەت يا رەسولولاه
لەكەم دەستى دلى من روو لە نەينەوا نەكەم چىكەم؟
مونافىق ھەر منم رەحمى بفرموو يا ئەبەلقاسم
لە سەر پردى سىراتا تۆ نەجاتم گەر نەدەى چىكەم؟
رەفيقانم مەلین ناساغە دەشتى سا چ تەدبىرى
كە تەدبىرىش دەكەن تەدبىرى عەفوم بۆ نەكەن چىكەم؟

چ بکەم؟

بە يادى شەمى روخسارىكى، دل ئىچيا نەكەم چ بکەم؟
بە شەوقىكى وەھا چارى شەوى يەلدا نەكەم چ بکەم؟
وەكوو مەجنوونى مائىكاول دەروودەشت بۆتە مەئوای من
لە حەيفى عاقلان خۆم شىتتى پرووى لەيلا نەكەم چ بکەم؟
لە كوۆرى عىشقبازانا نەماوہ قەدرى رۆح و سەر
وەكوو پەروانە بۆ پرووى ئەو بە رۆح سەودا نەكەم چ بکەم؟
دەئىن يار خاکی بەرپىيى سورمەيە بۆ چاومى دىنم
بە كوۆيرايى رەقىبى لامەزەب، ئەى وا نەكەم چ بکەم؟
بەشەرتى بىتتە لام شەرتە سەرم دانىم لە پىناوى
ئەگەر بۆ گاوغەردوون، رۆح و سەر ژىرپا نەكەم چ بکەم؟
لە دورى وى گەدام و دىتتە لام وەك شا دەبينم خۆم
لە چون و هاتتى، خۆم وەك گەدا، وەك شا نەكەم چ بکەم؟
ئەگەر با بۆنى تۆ بىنى (ئىمامى) وا دەئى گيانە
كە من رۆح و سەرم قوربانى رىگەى با نەكەم چ بکەم؟

عەزیزی میسری دڵ

دەئین گیراوه ئەوڕۆکە عەزیزی میسری دڵ، چ بکەم؟
لە پاش ئەو من لەگەڵ دڵ، شیت و پیتی و بەکۆڵ چ بکەم؟
ئەووە جوان و جەیل و پاک و خاوەن، بۆ چی گیراوه؟
منی پیری پەشیمان و گونەهکار و خەجەڵ چ بکەم؟
نەماوە باغ و ڕاغ و ڕەونەقی سەحرا، خودا مەرگێ
گوێووکات چوو لەبەر ئەو، من لە دەشتی پڕ چۆڵ چ بکەم؟
لە باغێکدا کە گۆڵ ڕۆیی بە تاراجی خەزان، جا من
و هکۆو بۆلبۆل نەسووریم داربەدار و چلبەچڵ چ بکەم؟
گرانە دەردی دووری، بەم لەشە چۆن هەنگرم یاری
زەعیف و پیر و بێ هیز و قووت، بێ شان و مل چ بکەم؟
(ئیمامی) هیندی خەم خوارد، عاهدتی پێ گرتوووە یارەب!
دەسوێ بێ وچان، گێژە و لە دەردی چەرخ و خول چ بکەم؟

بارگهی یاران

دیت و رادهبری وهکوو سهروی رهوان من چیبکه م؟
که بهقووربانی نهکه م رۆحی رهوان من چیبکه م؟
قهدی نه و شوخه وهکوو دووخ و خهدهنگه نهفسوس
پشتهکه م کومه وهکوو مائی کهوان من چیبکه م؟
تازه ههنگاوی شلم کوانی دهبی بو شهوراو
جوانه زورجوانه بهئی رهوتی کهوان من چیبکه م؟
زهبری ناوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنای پرمهیی بۆر و بدهوان من چیبکه م؟
ژوانی خوشی ههپهتی لاوهتی دیته خهونم
کاتی ناویلکه لهگه ل زیندهخهوان من چیبکه م؟
شه و ههتا رۆژی له بهر ئیشی لهشم ناله م دی
دیته گویم دهنگی (گه لو) و (نیوه شهوان) من چیبکه م؟
بارگه یان تیکه وه پیچا و بهری بوون یاران
له دنی وا بهتهنی پاشی نهوان من چیبکه م؟
ژیانی من ئیسته وهکوو خوری دهمی زهرده په ره
پیم نهما تین و گور و هیز و تهوان من چیبکه م؟
(سروه) هات خونچه گوئی باخی نهدهب پشکووتن
باخهوانی گهره که تازه جهوان من چیبکه م؟
ناو نه بوو نه و دهمی (هیمن) مه لهوانی کورد بوو
ناو شوکر زوره وهرن زوو مه لهوان من چیبکه م؟

(۸) ھەژار ۱۹۲۱-۱۹۹۱

ئەگەر ئاۋھا نەكەم چ بکەم؟

ئە كەركووكم بە ئاب، ئارەق ئەبەر گەرما نەكەم چ بکەم؟
كە بەرچایی بە ماستی شل، بە پیالیك چا نەكەم چ بکەم؟
ھەموو رۆژی سەعاتی دوان نەبی، ئاوی ئوتیل دەپرن
ئەگەر تەرخی دەموچاۋ شتن و ئیستینجا نەكەم چ بکەم؟
ئە حەوت و نیو دەبی بۆ كار بچەم، ریم چارەگیك دووره
ئە حەوت و چارەگیكرا شانی بۆ پیدا نەكەم چ بکەم؟
ئە (دارك رووم) ی پر ھالو و بین ناخوش و بی مەنفەز
ئەگەر چەند تەبع و تەكبیریکی بۆ (سۇنا) نەكەم چ بکەم؟
ئە دواز دەدی دیمەوہ برسیمە ماندووم قرقرەدی زگمە
كە ورگی لامەزەب تا مل پری شۆربا نەكەم چ بکەم؟
بە ماستاویکی شین و تامنەدار، یان ئاۋہ بەفری زۆر
بە دوو ھیشوو تری، یان گرکە بۆری با نەكەم چ بکەم؟
ئیتەر ھەر بانگی تەنزىلاتە یان شەربەت بە دوو فلسە
ئە جینگەى خەو جنیودان، داد و واوہیلا نەكەم چ بکەم؟
سەر ئیۋارە دووبارە کارە تا شەو کاتی حەوت و نیو
ئە باتی سینەما و گەردش بەرەو خەو را نەكەم چ بکەم؟
شمەك ھە لگرتنە بۆ بان و خۆدانە بەعەرزیدا
ھەتا خەو دوو قسەى قۆریش دەگەل شوکرا نەكەم چ بکەم؟

ته خمیسی (بارگهی یاران)
هه ژار شیعی مام هیمنی ته خمیس کردوو

ژارگهی ماران

به ره به پوچکەش ههیه سه رمامه! شهوان من چ بکه م؟
ئه م مندا لانه که بی کراس و کهوان من چ بکه م؟
دئی بردووم کچه تیوی که رهوان من چ بکه م؟
دیته و راده بری وه کوو سه رووی رهوان من چ بکه م؟
که به قوربانی نه که م رووحی رهوان من چ بکه م؟

من نه شه رقیم و نه غه ربیم و نه نه مریکی، نه رووس
نه موسوئمانی به راستم و نه جووم و نه مه جووس
پیر و زورهانم و خورپهی دی دلم بو کچی لووس
قه دی نهو شوخه وه کوو دووخ و خه دهنگه نه فسووس
پشته که م کو مه وه کوو مائی کهوان من چ بکه م؟

سه ره له رزوک و قوول و چوکه شل و زگ په نه ماو
لاملم خواره پشوم سواره پرورش و کزه چاوم
چوار په لم شل بوو له شیشم بوته لانکه شکاو
تازه هه نگاوی شلم کوانی ده بی بو شه وراو
جوانه زورجوانه به ئی رهوتی کهوان من چ بکه م؟

به زگی برسی خهوم نایه هه رچه نده وهرکهوم
ناره زوم هه ر نه وهیه نانی گهرم بیته خهوم
وهکی رهشکیکی رزیو پسپسه گش قه لف و گهوم
زهبری ناوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنه پرمهیی بۆر و بدهوان من چ بکهوم؟

دم دمی چی؟ نهوه دوینی بوو نه من زۆر کهونم
دایکه وای رهحهتهتی! نهوسایه کوتابووی تهونم
وشک و رهق بومهوه تازه دهگهریم بو شهونم
ژوانی خووشی هه رهتهتی لاهوتهتی دیته خهونم
کاتی ناولکه دهگهل زینده خهوان من چ بکهوم؟

خه لکی پیی وایه له خوشیانه ههراو گالهه دی
نا براهه له دهستی زالمه کانه زالمه دی
ورتهیی کونه برینانی دهه ناولهه دی
شه و ههتا رۆژی له بهر ئیشی له شه نالهه دی
دیته گویم دهنگی گهل و نیوه شهوان من چ بکهوم؟

له چیا یان و له دهشتان و له لادی و شاران
هیچ شتیکی نیسته نه ماوه وهکوو جاری جاران
دهوه ره سهیری به رۆژی مژ و گوپال باران
بارگه یان تیکه وه پیچا و به ری بوون یاران
له دنی وا به تهنی پاشی نهوان من چ بکهوم؟

دهچمه لای ههركهسى بۆ كارى دهئى كویر و كهړه
یهك دهئى لاچۆ له بهر چاو نهوى تر ئیژى ههړه
نهوى بۆم ماوه تهوه چاوى تهړ و پیستی گهړه
ژیانی من ئیسته وهكوو خۆرى دهى زهرده پهړ
پیم نهما تین گور و هیز و تهوان من چ بکهم؟

خۆم وه كوو زهړنه قوته و زارۆله كانیس روتن
حهوتى وام ههن كه دهى خواردنى وهك حه و حوتن
دوینى ئیوارى له سهربانى هه لم خست توتن
(سروه) هات خونچه گوئى باخى نهدهب پشكووتن
باخهوانى گهړه كه تازه جهوان من چ بکهم؟

خاله باس یادی به خیر نهو دهى داكى مردبوو
ههروهها وشك و برینگ نایه قهبر نهى یشته بوو
دییه كهى ئیمه هه مووى دیم و ته لان و گرد بوو
ئاو نه بوو نهودهى (هیمن) مه لهوانى كورد بوو
ئاو شوكر زۆره وهرن زوو مه لهوان من چ بکهم؟

***

(۹) هیرش ۱۹۵۱-۲۰۱۳

تیته لکیشی شیعی (بارگهی یاران) هیمن،

شارگهی یاران

دۆست و یاران که هه موو سه ربه هه وان من چبکه م؟
نه له مان سیله نیگایه ک، نه له وان من چبکه م؟
ئه چه جیژوان به خه یال، خوینه ره وان من چبکه م؟
(دیت و راده بری وه کوو سه روی ره وان من چبکه م؟
که به قوربانی نه که م پووچی ره وان من چبکه م؟)

به رهوش چه شنی فریشته، به به ژن وهک قینووس
به نه خش جه وهه ری جوانیی، دله که م وهک ده سنووس
شوخی شوخی دلی بردم، سه ری پیری به خسووس
(قه دی نه و شوخه وه کوو دووخ و خه ده نگه نه فسووس
پشته که م کومه وه کوو مائی که وان من چبکه م؟)

یادی نه و دهوره به خیری که له سه ر قه ولی گراو
دامده گرت سه نگه ری جیژوانی به چه ک دهوره دراو
چ زوو بو نامه وه پیری ره شه داوی له ناکاو
(تازه هه نگاوی شلم کوانی ده بی بو شه وراو
جوانه زورجوانه به لی ره وتی که وان من چبکه م؟)

تو بلی بیتهوه نهو رۆژه، شهوی دهربکهوم
بهکره شوڤاری دهغهڅ هه لیکهوی ری بی بکهوم
داخهکهم! جهردهیی پیری پهکی خست رهوت و رهوم
(زهبری ئاوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنای پرمهیی بۆر و بدهوان من چبکهم؟)

چ دهپرسی گوتهکهم، کوئییه مهکان و کهونم؟
لیک ترازاوه کر و رایهڅ و داوی تهونم
زار و بیزار و زهبوون، زهرد و کز و بی لهونم
(ژوانی خوشی ههرهتی لاوهتی دیته خهونم
کاتی ئاویلکه دهگهڅ زیندهخهوان من چبکهم؟)

عومری پییم وابوو منیش دهوری مهی و پیالهه دی
کوانی دهمزانی که نهو رۆژهپهش و تالهه دی
نییه رازداری بلیم گیانه له چی زالهه دی
(شه و ههتا رۆژی له بهر نییسی لهشم نالهه دی
دیته گویم دهنگی گه لو و نیوهشهوان من چبکهم؟)

دهخولیمهوه ئاواره و بیچاره له شاران
دهسناکهوی یهکرهنگ بی رهفیتی وهکوو جاران
بو نهگریم نهمن نهورۆ وهکوو ههوری بههاران
(بارگهیان تیکهوه پیچا و بهری بوون یاران
له دنی وا بهتهنی پاشی نهوان من چبکهم؟)

چۆنە جیژوان! بگره و هه لایه شه ره
له ش هلوئه، دل کلۆئه، چاوه کهم سوور و ته ره
ئه ی په ری شادی وه ره تاوی به لاما تیپه ره
(ژیانی من نیسته وه کوو خۆری ده می زه رده په ر
پییم نه ما تین گوپ و هیز و ته وان من چبکه م؟)

مائیان ئاوابی ئه وان ه ی به وه فا ده بزوتن
گه ردن ئازادی له وان ه ش، که له من لالوتن
خۆش به وده مه ساقی به سه فا پیکه وه جووتن
(سرووه) هات خونچه گوئی باخی ئه ده ب پشکووتن
باخه وان ی گه ره که تازه جه وان من چبکه م؟)

کی بوو؟ بو ئه هلی ئه وین، شیعر و وشه ی وه ک دوپد بوو
دوپی ده ریای ئه ده ب و پیره هه ئوی هه نگورد بوو
به رزه ناوی له ژیان گه رچی به پرواله ت ورد بوو
(ئاو نه بوو ئه وده می (هیمن) مه له وان ی کورد بوو
ئاو شوکر زۆره وه رن زوو مه له وان من چبکه م؟)

(۱۰) زریان سەرچناری (۱۹۷۵-؟)

بۆ ئاسۆ

كە من ئیستا ئە تۆ دوورم، شین و گریان نەكەم چ بکەم؟
ئە تاوی تۆ قوری سەربان، بە بان سەردا نەكەم چ بکەم؟

زریان سەرچناری

(رازگەهی یاران)

تیھە ئکیشی (بارگەهی یاران) ی هیمن

دەستی قەدەر گیری کردووم ئە هەندەران من چبکەم؟
ئیم حەرامە گەرانەو بە بۆ کوردستان من چبکەم؟
چاو بەگریانم ئە دووری کۆری یاران من چبکەم؟
(دیت و رادەبری وەکوو سەروی رەوان من چبکەم؟)
(کە بەقوربانی نەكەم رۆوحی رەوان من چبکەم؟)

ئیستا خوشەویستی بەراست، هەر نەماوە سەد ئەفسووس
هەمووی بۆتە خە ئەتان و بەدەفەری و زمانی ئووس
زمان ئەنگە کە وەسفی کات بۆی دەنووسم بە پینووس
(قەدی ئەو شوخە وەکوو دووخ و خەدەنگە ئەفسووس
پشتەكەم کۆمە وەکوو مائی کەوان من چبکەم؟)

هەرچه‌ند لیڤه وه‌کوو دیلم هه‌ردوو ده‌ست و پی به‌ستراو
هه‌ر به‌و هیوایه‌م که جارێ دی بتان بینم به‌ چاو
وه‌کوو مردوی گۆرنشینم، ده‌ژیم ته‌نیا من به‌ ناو
(تازه هه‌نگاوی شلم کوانێ ده‌بی بو شه‌و‌راو
جوانه زۆرجوانه به‌ئێ ره‌وتی که‌وان من چبکه‌م؟)

له‌ دوریتان لێم هه‌رامه‌ خوارده‌وه‌ و خواردن و خه‌وم
بومه‌ ر‌موزنان، بمبینن هه‌رگیز نالین که‌ نه‌وم
که‌س نییه‌ هانا‌ی بو به‌رم، ده‌ستم بگری نه‌که‌وم
(زه‌بری ناوزه‌نگی برا و شل بووه‌ ده‌ستی جله‌وم
دی ده‌نا پ‌رمه‌یی بو‌ر و بده‌وان من چبکه‌م؟)

ئیت‌ر چۆن وه‌ک خۆی بمینی ر‌ه‌نگ و روو و شیوه‌ و له‌ونم
به‌ شه‌و خه‌و بینینه‌ و به‌ رۆژ خه‌ریک ته‌فسیری خه‌ونم
کوور و کویر و سه‌ر بیتوکم، وه‌ک هاوته‌مه‌نی که‌ونم
(ژوانی خو‌شی هه‌ره‌تی لاوه‌تی دیته‌ خه‌ونم
کاتی ناویلکه‌ ده‌گه‌ڵ زینده‌خه‌وان من چبکه‌م؟)

زۆر ده‌میکه‌ په‌ریشانم، ئاه و نرکه‌ و ناله‌م دی
به‌لام من نازانم که‌نگی مردن بو نه‌م ماله‌م دی
ئیت‌ر کو‌تایی به‌م ژینه‌ ناله‌بار و تاله‌م دی
(شه‌و هه‌تا رۆژی له‌به‌ر ئی‌شی له‌شم ناله‌م دی
دیته‌ گویم ده‌نگی گه‌لو و نیوه‌شه‌وان من چبکه‌م؟)

بوومه ته جيئ تانه و ته شهر كه سانيكي به دكاران
ده ئين ئهم كابران نه ماوه كوره كه ي جاري جارن
چون من شيت نه بيم و به سه رخودا نه دهم به رد و داران
(بارگه يان تيكه وه پيچا و به پري بوون ياران
له دنئ وا به ته نئ پاشي ئه وان من چبكه م؟)

پيشينان وتيان ئهم ژينه بيوه فايه و بيغه ره
وه كوو باراشي ده تهاري هاواريش كه يت، ئه و كه ره
خوزگه م به سه رده مي لاويم نه كوو جاريك سه د كه ره
(ژياني من ئيسته وه كوو خوري ده مي زه رده په ره
پيم نه ما تين و گوپ و هيز و ته وان من چبكه م؟)

له ولا ترچن ئه و كه سانه ي كه بيكه لك و نابووتن
ره حمه تي خوا له و كه سانه ش له پري ئه ده بدا سووتن
جيگه يان ناو دل و گيانه زيپري هه ژده و ياقووتن
(سرووه) هات خونچه گوئي باخي ئه ده ب پشكووتن
باخه واني گه ره كه تازه جه وان من چبكه م؟)

ده ردي دوري ده ردي دوري كوشتمي، دل ورد بوو
چاره نووس! بوچ وات ليكردم من گوناھي چم كرد بوو؟
(هيمن) يش هوئي غه ريبی بوو كه به ده ردي دل مرد بوو
(ئاو نه بوو ئه و ده مي (هيمن) مه له واني كورد بوو
ئاو شوكر زوره وهرن زوو مه له وان من چبكه م؟)

(۱۱) پراوچی

شینى زانای خواناس، مامۆستا مه لا عهزیزی تورجانی

- له ناو زۆنگی خه ما، داری سه دهی خه م شین نه که م چ بکه م ؟
مژۆئی چاوی کز، فییری کله ی نه سرین نه که م چ بکه م ؟
فه له ک گۆری عهزیزیکه ده کوئی کوئه کوتراوم
گوئی سه رگۆری سه رکه وتن، به شین په رژین نه که م چ بکه م ؟
به کوچی تو عهزیزی گهل، دئی کو مه ل بریندارن
که خوین ریژی له سه ر زامی دئی به برین نه که م چ بکه م ؟
ده ریدینه ده بی ده ربی به بی تو دیده پروانی
له چاوی ناخونه کدار و دزیو و تونه بین چ بکه م ؟
فه له ک دهستی شکئی، بوچی شه می هۆزی وه به ر بادام ؟
له داخی تو فه له ک، حاشا له شوقی ژین نه که م چ بکه م ؟
به لا، ناله و چل و ژانی له بن سه ردایه، ناچارم
که خۆم توشی چل و ژان و گر و نالین نه که م چ بکه م ؟
شه می به گیانی تورجانی، کوژاوی باده وهی مه رگه
له تورجانی به بیگیان و له گیانی بینه وین چ بکه م ؟
له سه ر گۆری هه موو ژین دۆره کانی گهل ده ئی (پراوچی)
که هاواری له سوود و به ره می یاسین نه که م چ بکه م ؟

چاری بی چاری

به نووری خوا نه گهر مائی دلم پووناک نه کهم، چبکه م
به گر شهی شه وچرای وه حدت دهر وونم پاک نه کهم، چبکه م
به هاری نامرادی گهر به سه رماهات به دووقوئی
نه گهر بو خوا، به بییری خوا، برینم چاک نه کهم، چبکه م
نه وهی بوومه و هه چی دهمبی، نه گهر بروا به جاریکی
به سه بر و هه وسه نه و هیوا، شوکر بو تاک نه کهم، چبکه م
له زوربهی زوری بیداری زهمانه، گهر نه نالینم
برا و دوست و ره فیق و خزم و کهس خه مناک نه کهم، چبکه م
نه گهر نه قسم بکا زوری و به ناحق لیم گروو بگری
به حهق، گهر نه یکوژم ناخر، نه فس گهر خاک نه کهم، چبکه م
له دنیای پر له (هالوزی ژیان سورما سه ری حاجی
به (هیوا) گهر سکا لایه له به ری بیاک نه کهم، چبکه م

(۱۳) مه لا نه حمه دی قازی پینجوینی

خه زنه ی جه واهیر پینج خشته کی

رئی که زه خیره خوازه من به خه تاوه چیبکه م
به باری به دره وشتی و کوئی ریاوه چیبکه م
به رووی زه بون و زهرد و نامه ی سیاوه چیبکه م
بو که سبی توشه تازه عومرم نه ماوه چیبکه م
به رووت و قووتی که کاتی چونه دهر بی چیبکه م

چی بکه م؟

که نووری ته لعه تی یارم له تووری دل برا چی بکه م؟
ته نووری میحنه تی دووری له سینهم هه نگرا چی بکه م؟
نهوا چو بو سه فدر له یلا به جیماوم له بن که یلا
دلای مه جنوون به واوه یلا به دويا هه نخرا چی بکه م؟
هه تاکوو تاقه تم مابوو هه موو غه م نان و جه لوا بوو
که خانه ی سه بره که م سووتا که په رده ی دل درا چی بکه م؟
به نه مری جه ق قه له م بو نیمه هه ر دهر د و غه می نووسی
نه گهر شیوه ن نه که م سه بر و قه رارم لی برا چی بکه م؟
قه له م روژی نه زهل بو نیمه هه ر دهر د و غه می نووسی
هه موو روژ گهر نه نالینم له ناو خاک و قورا چی بکه م؟
نه گهر چی شین و نالینم له کن تو پارویه ناکا
له دونیادا به به دناوی که من زانگم زرا چی بکه م؟
له باغی عومری خوّم و حوسنی تو بی به هره بم تاکه ی؟
له بهر دهر گاهی تو هه ر دابنیشم له م قورا چی بکه م؟
به بهرگی تازه وه هه ر که س نه بینم مه ست و مه سرووره
هه همیشه قانع و (سابر) له تو ی بهرگی شرا چی بکه م؟

خودا هاواره

خودا هاواره نهم شهو دولبهرم لي دابرا چي بکهم؟
شهرارهي ناگري دووري له سينهم هه لگرا چي بکهم؟
له بهر دهرد و غهمي يارم نه خوش و خانه بيزارم
وهکوو مه جنوون دلم بو چول و سه حرا هه لخر ا چي بکهم؟
خودا روژي نه زهل گريان و قور پيواني پي به خشيم
به نه مري حهق وجودم هه نه کيشم له م قورا، چي بکهم؟
قه له م روژي نه زهل بو نيمه ههر دهرد و غهمي نووسي
هه موو روژ گهر نه نالم له ناو خاک و قورا چي بکهم؟
قسه ي بي فائيده و بي جي زهرورته پيم نه کا نايکه م
نه گهر گريه و فوغان ناکه م له نارامه برا چي بکهم؟
هه موو عالم به بهرگي جه نه وه سه رمه ست و خوشحاله
نه گهر قانع نه بم (سابر) له نيو بهرگي شرا چي بکهم؟
نه گه بيه دامه ني حوسني هه ناسه ي (سابري) ياران
له دونيادا به بهر دناوي که من زهنگم زرا چي بکهم؟

ئەسەر غەزەلئىكى مەھجۇ

كە واوھىلا بە دوورى ئەيلا ئە دوجەيلا ئەكەم چ بکہم
بە ئەشكى ديدە ئيشاوى خەم بەرپا ئەكەم چ بکہم
ئە مەيخانەي ژيانا مەي بەسەر مەيدا ئەكەم چ بکہم
«بە نوورى بادە كەشفي زولمەتي تەقوا ئەكەم چ بکہم
بە شەمەيكي وەھا چارەي شەويكي وا ئەكەم چ بکہم»

ئە تيشكى روومەتي جوانى ئەئىي رووناكيى لالاىە
ئە تاسەي بۆنى سەرسينەي ئەئىي ميسكى بوخارايە
ئە بەرزى و شوخى و شەنگى قەد و ئەو بەژن و بالايە
«ئە خەزنى دلى مەدا هەرچى هەيە هەر داخى سەودايە
دەسا ئەم نەقەدە دەردى عەشقى پى سەودا ئەكەم چ بکہم»

براگەل خۆ موسولمانم گەلى جارم نەكرد هاوار
ئە باخى جوانيا تازەگوئيىكە بۆ منى دئزار
ئە دەستى دوور مەكەن توخوا، ئەكەن زىنھار هەزار زىنھار
«ئەگەل دەستى مەلا پى ناكەوي زىنارى زولفى يار
وہكوو شىخ ئىختيارى مەزھەبى تەرسا ئەكەم چ بکہم»

ره قییم هەر وه کوو جادوو ته نی سیحری له سه ر پیم
به لام بیسوود بوو هەر چه نده هه مووم شیدا له ژیر پیم
له خوی پارامه وه ئینجا له وانهی دهوری هەر کی ما
«له ری ئه و شوخه دا خۆم کرده خاک و پیی نه نا پیم
ده سا خاکی هه موو عالم به سه ر خۆما نه که م چ بکه م»

منی ناواریه له م شاره ژیانم ئیشه یا نۆشه
سه راسیمه م چه قه وماوه ئه بینم گشتی ره شپۆشه
ئهو ی ئه بیینی بیده نگه ئه ئیی مه ستووره بیهۆشه
«ده میکه شاری پر شوری مه حه بهت مات و خامۆشه
به قانونی ته جه نون شوړشی به ریا نه که م چ بکه م»

ئه ئیی مندائی ساوایه دئم: هاواری دولبه ریه
کزه دووربینه که ی چاوم له باتی ئه م سه ر، ئه و سه ریه
ئه وه نده فرمیسی رشت دیدم ته رای ئاخر و ئوخریه
«له چاوا نم نه ما بو گریه نۆبه یی سوجه به رده ریه
سیاسائم نه باره، نوێژی ئیستیسا نه که م چ بکه م»

جه مالت زولمه ته بو من ده ئی بو خه لقی وه ک شه معه
ژیانی پر له ئالام گه هی ترسه و گه هی ده معه
ئهو ی من خۆم به خۆم کرد له ری تۆدا هه زار نه وعه
«له سه ر تۆم دوژمنه دنیا قه زییه م (مانع الجمع) ه
که ته رکی تۆ نه که م ته رکی هه موو عالم نه که م چی بکه م»

بهسه نهی نهفسی نههماره بهسه بهس شیت و بهدخوو به
نهوی دووړوو ریاکاره نهوه نهپرویه مهجووبه
به هیچ ناچی نهناو عامه نه عیلهما وهک نههرستوو به
(بهجی ماوم نه یاران نابهجی ماوم نهجهل زوو به
به مردن نه قسووری ژینه نیستیعفا نهکهه چی بکهه)

نهگهر چی چوو به با عومرم نه ریژهی عاشقا مهجوی
بهلام داوینی بهر نادهه ههتا دار البقا مهجوی

(نهوا نهیلا به رۆژی ههشر نهدا وادهی لیقا مهجوی
ههتا قامی قیامهت نهه و واوهیلا نهکهه چی بکهه)

(۱۶) عابید سیراجه دینی نه قشبه ندی

۱۹۹۵-۱۹۲۳

داخ

له داخی چوته هه ئدانی کهر و چوارپی خودا چی بکه م؟
له تاوی وات و ویتی زۆر بلئی بی جی، خودا چی بکه م؟
له قینی مهست و دیوانه ی نه زانی بی حه یا وه خته
هه ئیم، چاره م چیه یاران برۆم بو کوی، خودا چی بکه م؟
خه تای کی بگری پیاو ئیستا که نادان گهرمه بازاری
ده غه لّ خوی شای که سانه و په ندی پی ناوی خودا چی بکه م؟
غم و غوسسه ی زهمانه که م نه بوو، بو ره نج و نازارم
غمی تر هاته سه ربارم قه دهر وابوو خودا چی بکه م؟
له خوړا خو ده کوتنه هه ر مه به ستی باکوو تییناگهن
نه زان چۆن تیده گا، که ی چا ده بی وابی، خودا چی بکه م؟
ئه ئین ئیستا گرووی تر به ناوی دانیش و عیلمو
خه ریکی گیره شیونین له شار و دی، خودا چی بکه م؟
خودا سا خوت بگه فه ریای که لی چه وساوه یی بی که س
عیلاجی کار له ده ست (هیژا) ی هه ژار نای خودا چی بکه م؟

ئيوه بليين چي بکهه؟!
ساراسيمهه، پهريشانم، چي بکهه؟
دئم شکا، هه راسانم هه راسان، چي بکهه؟
ديوي خه فته ريي پي گرتووم ري برانه، چي بکهه؟
هاوارهاوار دئدارانه چي بکهه؟
په له قازي تهک وده و نيوهرو نيوه شهو
پيلاوي مه حکهه کاله و پيتاوه له پي دراوه
ريم لي برا چي بکهه؟

-
-
-

خاوهني هه ست روژي هه زار جار نه مري، نه مري
نه ي هاوار ئيوه بليين چي بکهه؟
ئيوه بليين چي بکهه؟

دئی بولبول له دهوری باغی گول یاری نه کا چ بکا؟
له تاوی غونچه هه ردهم، شیوهن و زاری نه کا چ بکا؟
زهمانی له زهتی پویی و دهوری زیلله تی واهات
نیتر یاران له مهولا پوو له دلداری نه کا چ بکا؟
له ناهی گهرمه وه وا لیوبه بار و خیشکه نیستیکه
له عهینی چاوه کانی، خوین و ئاو جاری نه کا چ بکا؟
شهو ی هیجران خه یائی یار ده کا، نه سلا خه وی نایه
به یادی رۆژی وه سلی، چه ز له بیداری نه کا چ بکا؟
به کوفری زولفی، ری نیسلامی به ستووه، بویه دئی نیستی
وه کوو سه نغانی دایم مهیلی زنناری نه کا چ بکا؟
دئم عهیبی نییه، گهر روی زهمین تهرکا به خوینی نه شک
به ناهی دودناکیش، ئاسمان تاری نه کا چ بکا؟
له لایی فیرقه تی یار و له سوئی میهنه تی نه غیار
له هه ردوولا دئی مسکین، ره جاکاری نه کا چ بکا؟
هه وای یاری له سه ر ده رناچئ نه سلا له و جه فای دوری
دئی بیچاره کهم هه ردهم وه فاداری نه کا چ بکا؟
نه گهر چی بیوه فا یارم جه فایدا، نه و دئی مسکین
وه کوو سافی له به دبه ختی فیداکاری نه کا چ بکا؟

***

که رۆژی وهسلی ئاوابوو به چاو گریان نهکههه چبکههه؟
 شهوی هبجرائی وا داهات که دل بریان نهکههه چبکههه؟
 به کینهی من دووباره چهرخه که چ وا که چ مه داری کرد
 منی بی تالعیش بهو نهوعه گهر دهوران نهکههه چبکههه؟
 به بی یارم حهیات ته لخ و نه جهل شیرینه نیستاکه
 له جهژنا گهر روحی شیرینی خوم قوربان نهکههه چبکههه؟
 وهکوو دهوری فه لهک دائیم له دهوری یار نه بهم، یاران
 فه رامۆشی بهکی دی دل که سهر گهردان نهکههه چبکههه؟
 نه گهر دهرمان نهکا بيماریی دل بی وهفا یارم
 له دهردی بی دهوا گهر چاوه پری لوقمان نهکههه چبکههه؟
 وهکوو یوسف له زیندانی غهما چه پسی عه زیزیکم
 له بو ته سکینی جارێ روو له لای که نعان نهکههه چبکههه؟
 ته بیب نهیت و دهوای دهردت نه دا چارهه نییه (سافی)
 به مردن گهر عیلاجی دهردی بی دهرمان نهکههه چبکههه؟

له دووری تو دئی زارم نه گهر زاری نه کا چ بکا
له چاوان خوین وهکوو دیجله و فورات جاری نه کا چ بکا
وهکوو بولبول به شین و ناله گوئشه ن گهر نه شیوینئ
له دهستی باغهوان شهکوا له به دکاری نه کا چ بکا
له شامی په رچه مت گهر شه معی روخسارت بگیری سینی
وهکوو په روانه دل گهر مه شقی دلداری نه کا چ بکا
له گوئشه ی بیگه سیدا بیئومید و بیئه مهل ماوه
له ژین بیزاره داوای مهرگی یه کجاری نه کا چ بکا
که سی گهر به سته یی زولفی که مه ندی یاری شیرین بی
وهکوو فه رهاد له بیستوون کوه که نکاری نه کا چ بکا
گوتی: عهونی نه گهر بی، باخهوان باخی سینهم بی
به نارنج و تورنج و سیو و بی یاری نه کا چ بکا!

(۱۹) مستهفا پاشا ياموئكى

پيم دهئين مه ندوب و نازانم بليم چي و چي بكمه؟
توخوا سا پيم بيژن وهقتي مه جليس چي بكمه؟
؟؟؟

(۲۰) نه حمه دي نالبه ند

ئاخ ژ عه شقى مه دهوام ئا چ بكمه ؟
نهى هه پرو قهول و كه لام ئا چ بكمه ؟
خه به رهك خوش كو ژ يارى مه نه هات
زين و به لقيس و زوله يخا چ بكمه ؟
دل به رى دل برو رح چو عه ده مى
زه ربه كى بژهره لمن دا چ بكمه ؟
ذيلله تا هو چو كه سا قهت نه بره
وهى كو نه ف حاله ته ئيزا چ بكمه ؟
ره به نم كه فتمه ده ستى سه نه ما
چيه ته دبירו سه رو را چ بكمه ؟
زه حفن ئيرو له نا فا مه برين
وهك شه طى خون ژ دلى زا چ بكمه ؟
سه فه را ريحله ت و چونى نه فا هات
دل ژ غه فله ت مه نه ترسا چ بكمه ؟
شه ربه تهك ته حله به لى دقيت كو فه خوين
هيژ مه تاما وى نه كيشا چ بكمه ؟

(۲۱) میرزا غه فوور

پینج خشته کی له سهر غه زیکی مه حوی

له گه ل وهرعی زهمانه و به ختی به د، دهعوا نه کهم چ بکه م؟
به نه قدی رۆحی شیرین کولبه یی سهودا نه کهم چ بکه م؟
وهکوو مه نسوور ته نافی بو سهرم پهیدا نه کهم چ بکه م؟
(به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه کهم چ بکه م؟
به شه معیکی وهها چاری شه ویکی وا نه کهم چ بکه م؟)

له که نجینه ی دلم روانی، که نایا نه قدی تیدایه
که نه مزانی له من زیادتر، نه ویش مه جنوونی له یلایه
گوتی: سه رمایه و سوودم، هه موو راجیع به «مه ولا» یه
(له خه زنه ی دلمدا، هه رچی هه یه هه ر داغی سهودایه
دهسا نه م نه قده دهردی عیشقی پی سهودا نه کهم چ بکه م؟)

موسه لسه ل تارویو، نالای گه ردمه وهکوو ره شمار
جهفا و جهور و خه م و میجنه ت، به لا و فیرقه تی دلدار
عه جهب داویکه تووشی بووم ته لیسماتیکه زور دژوار
(له گه ل دهستی مه لا ری ناکه وی زونناری زولفی یار
وهکوو «شیخ» نیختیاری مه زه بی ته رسا نه کهم، چ بکه م؟!)

خودا چ بکه م، له گه لّ نه م به خته دوونه؟ چوّن بکه م چاری؟
له گه رداوی غه ما غه رقم، نییه بو من مه ده دکاری
چ مینه ت؟ گه ر سهر و مالم نه دم نه مرو له ری یاری
(له ری نه و شوخه دا خو م کرد به خاک پی پی پیا نه نام جاری
ده سا خاکی هه موو عالم به سهر خو ما نه که م، چ بکه م؟!)

وه کوو نه هلی ته شه بیوع دل، له ماته مدا عه زاپوشه
به باده ی نه شک و حه سره ت، دائیما سه رمه ست و مه ده وشه
ده لّ: زه ه ریش نه گه ر بی نی؟ له ده ست نه و شوخه بی نو شه
(ده می که شاری پر شو ری مه حه بیه ت مات و خاموشه
به قانونی ته جه نون شو رشئ ئینشا نه که م، چ بکه م؟!)

«له چاوا نم نه ما بو گریه، نو به ی سه جده به رده ری ه
سیاسالم نه باره، نو ئیژی ئیستی سقا نه که م، چ بکه م؟»

به مه علوومی خه تابارم، که لامم بو یه (لا سه معه)
به شیتیم تی مه گه ن یاران، زه مانه ناگر و شه معه
له روو باران ته ماشا که ن! هه موو نه شک ی منه و ده معه
(له سهر تو م دو شمنه دنیا، قه زییه م مانیه ولجه معه
که ته رکی تو نه که م، ته رکی هه موو دنیا نه که م، چ بکه م؟!)

له گهڻ ڏندا هه موو وه قتم، نيزاع و شور و ناشوويه
گوتم: تو تاقه تي عه شقت نييه، حاليڪي مه جزوويه
گوتم: شيتي، برو، دنيا خه رابناباد و مه خروويه
(به جي ماوم له ياران، نابه جي ماوم. نه جهل، زوو به!
به مردن له قسووري ڙينه ئيستيعضا نه كهه، چ بکهه؟!)

هه تا كهه، نهه ڏئي ريسوا، خه ريڪي مه سئه لهه نه حوى
ته ماشاي نوتقى شيرين و كه لامى شه هدى وهك (مه حوى)
دهه رموي: قيسمه تي عاشق، هه موو هه ر شيوه نه (مه حوى)
(نهوا لهيلا به روڙي جهه شر نهه وادهى ليقا مه حوى!
هه تا قامى قيامهت، نهه و واوهيلا نه كهه، چ بکهه?!)

دهبئ نُههلی بهسه ر فهرقی گلی بهر پیت له کل چیبکا؟
له روتا غهیری زهم بولبول دهبئ تهعریفی گول چیبکا؟
که نهو سهرووه به نووری مهی له گوئشه ن کولمی داگیرسا
که گوئرهنگی له روو نهبری نهسووتی بوی چقل چیبکا؟
نهگهر نهو شوخه یهکدهم دهم به خهنده روو له گوئشه نکا
له شه رما غونچه گهر عهودهت نهکاته بهتنی چل چیبکا؟
وه ره زاهید بیینه مهشعلی حوسنی جه مالی یار
به غهیری مه زهه بی ناته شپه رست فهرموو دل چیبکا؟
له بازاری موحیببهت مشتهری له و ماهه جهیرانن
رهواجی جه زهتی یوسف که که متر بی له قول چیبکا؟
له بهرگی عاریه مه جنوون که عاری بوو به له یلای وت
دهبئ نازاده سه روی گوئشه نی عه شقت له جل چیبکا؟
هه موو عالم که سه ر گهرمی قه دوح بازی مهین (حمدی)
له هاژی سه یلی فرمیسک و له گریانی به کول چیبکا؟

(۲۳) ناسح جهیدہری

دهستی کرد دیسان به باران ههوری غهم

سا خوا ناسیح دهئی من چی بکه م؟

؟؟؟

(۲۴) خادیم ۱۸۹۵-۱۹۷۱

پینج خشته کی له سه ر شیعی مه حوی

له بازاری مه حه ببه ت شورشی به رپا نه که م چ بکه م؟

له دهرسی عه شقه وه گهر دهفته ری ئینشا نه که م چ بکه م؟

وه کوو مه جنوون به جاری خوم نه گهر ریسوا نه که م چ بکه م

به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه که م، چ بکه م؟

به شه معیکی وه ها چاری شه ویکی وا نه که م، چ بکه م؟

***

له ريگه‌ي عه‌شقيآ دڻ شوږشي بهرپا نه‌كا چ بكا؟
 له دوريتا هه‌موو شهو ئاه و واوه‌يلا نه‌كا چ بكا؟
 ږه‌مي چاوي غه‌زالان حه‌لقه‌ي زنجيره بو پي‌ي دڻ
 نه‌گه‌ر ديوانه ږوو هه‌رده‌م له ږووي سه‌حرا نه‌كا چ بكا؟
 له نه‌شه‌ي مه‌ي بوو عاشق شاهدي عه‌ه‌دي (الست) ي دي
 وجودي ئاو و خاكي خوي نه‌گه‌ر سه‌هبا نه‌كا چ بكا؟
 له فه‌يزي سوحبه‌تي پيري موغان بوو كي‌مي‌اي ده‌ست كه‌وت
 له يو‌مني مه‌ي نه‌گه‌ر خوي يه‌كه‌و ته‌نها نه‌كا چ بكا؟
 له مه‌وجي مه‌ي له ساغيردا جه‌مالي دولبه‌ري دي‌وو
 نه‌گه‌ر سه‌ر دانه‌نئ هه‌م سږږي خوي ئيفشا نه‌كا چ بكا؟
 له سه‌حرايي جنوون دڻ مه‌شقي وه‌حشه‌تيايه هه‌موو كاتي
 له جوستوجو سوږاغ‌ي خه‌يمه‌يي له‌يلا نه‌كا چ بكا؟
 له بو‌قه‌تلي مني مسكين به‌ ته‌حريكي ږوي دولبه‌ر
 ئيشاره‌ت گه‌ر به‌ مه‌وجي چاوه‌كه‌ي شه‌هلا نه‌كا چ بكا؟
 دلي موفليس خه‌ريداري جه‌مالي يوسفه ئيمرو
 له بازاږي مه‌به‌به‌ت عيشق نه‌گه‌ر سه‌ودا نه‌كا چ بكا؟
 له جامي وه‌حده‌تا مه‌خمووري ږه‌حراحي نه‌زل بي دڻ
 به‌ مه‌وجي جيلوه گه‌ر ده‌يجوور يان به‌يزا نه‌كا چ بكا؟
 هجو‌مي بو دلي (خاديم) كه‌ هينا جيلوه‌يي عيشقي
 له بازاږي مه‌به‌به‌ت خو نه‌گه‌ر ږيسوا نه‌كا چ بكا؟

***

به یادی تو له دندا گهر کیفاحی ئەم نهکهەم چ بکهەم؟
 به فیکری دوری تو دەردی جودایی کهەم نهکهەم چ بکهەم؟
 له چارهی دەردی دل ئیمرو تهیبی حازیقن عاجز
 به زامی تر نهگەر زامی جگەر مەرهم نهکهەم چ بکهەم؟
 تهعه لوف پئی ویسائی حەزرەتی مەعشوقی ئی گرتەم
 کهوا بو تهرکی خویش و باب و خال و عەم نهکهەم چ بکهەم؟
 نهگەر بو که عەبەیی وهسلی روخی ریگەم نهدا دولبەر
 له بارانی سوروشکم دیده وهک زەمزەم نهکهەم چ بکهەم؟
 خەلەل بو عەیشی ته نهایی نهدا هەمدەم به جوز دولبەر
 له خە ئوه تدا خە یائی عەکسی ئەم هەمدەم نهکهەم چ بکهەم؟
 بناغە ی خانە ی عەیشم له هيجرانا روو له ویرانه
 به سەنگی سەبر نهگەر بنچینه ی مەحکەم نهکهەم چ بکهەم؟
 موجه رەد بوونە ریگە ی وهسلی ئەو شوخە له دونیادا
 که تهرکی سوزەنی وهک عیسای مەریەم نهکهەم چ بکهەم؟
 به رەشماری دوو زولفی زامی دل زەهراوییه (خادیم)
 به تریاقی له بی دولبەر عیلاجی سەم نهکهەم چ بکهەم؟

***

(۲۵) نُه حمده دی خانی ۱۶۵۰-۱۷۰۷

میری مه جلس

میری مه جلس نه که نت موتربی گویا چ بکه ت
غونچه خه ندان نه بتن بولبلی شهیدا چ بکه ت
نهینکا حوسنی بوتان لازمه صاحب نه زهره ک
که سی بینا کوو نه بت دلبرئی زیبا چ بکه ت
بی که ره م ناچته تیپا عهدوان مه ردی شه جیع
تیغی ناهیخته بی دهستی توانا چ بکه ت
تالی علم و که مالی نه بتن قابلی فهیز
حکمه ت و ته ربیه تا عالمی دانا چ بکه ت
ته بی خانی سه دهفا گه وهه ری عرفانه وهلی
مه تنخوانه ک کوو نه بت ساحبی مه عنا چ بکه ت

که تو رۆی

که تو رۆی به جوز نالاندن و گریان زووبان چبکا؟
که ئاهوو رهم بکا سهییاد به جوز ناله و فوغان چبکا؟
له سایه‌ی عه‌سکه‌ری موژگان و توورپه‌ی زولفی شه‌وره‌نگی
نیگارم پادشای حوسنه، له حالی عاشقان چبکا؟
ئه‌لا ئه‌ی عاشقی بی‌دل نیگارت میهرجو نابی
له قاپیدا عه‌به‌س که‌وتوی فه‌قیره‌ ده‌رگه‌وان چبکا؟
به وه‌عزی و په‌ندی دانا مه‌ردی نادان به‌هره‌وه‌ر نابی
که به‌خت و تالعی ره‌ش بی‌گه‌رانی ئاسمان چبکا؟
له هه‌رلا ئیتتیفاقی بوو، ئه‌گه‌ر کیوه‌ عه‌دوو هیچه
که په‌ششه‌ ئیتتیفاقی بوو ئه‌بی‌فیلی ده‌مان چبکا؟
به‌حوکمی حه‌ق ره‌زا نابی ئه‌به‌د مه‌تروود و مه‌حوکمی
ئه‌لا ئه‌ی نه‌فسی دوون شه‌یتان ئه‌بی‌غه‌یری زیان چبکا؟
که به‌د خولقی ته‌بیعه‌ت بی‌به‌مسقه‌ل زه‌حه‌مه‌ته‌ لاچی
له‌ده‌ست بوجه‌هل و ئه‌مسالی ره‌سولی ئینس و جین چبکا؟
له‌دوری تو‌ره‌فیقان و هموو دنیا‌م له‌لا مه‌حوه
که فه‌سلی گۆل نه‌ما، بولبول له‌باغ و باغه‌بان چبکا؟
له‌جیلوه‌ی گۆل له‌نه‌شئه‌ی مه‌ی له‌عه‌کسی ته‌لعه‌تی ساقی
که‌دل ژه‌نگی غه‌می تیابی ئه‌بی‌(زیوه‌ر) له‌وان چبکا؟

(۲۷) جاھید

پینج خشته کی لہ سہر غہ زہ لیتی سابی

وجودی ناوجودی من لہ خزمہت دہرکرا چیبکہم؟
شہ ہادی شیتی و مہستی بہ ناحق پیہم درا چیبکہم؟
بہرہ لآ بوونی دہشت و دہر لہ بو من دانرا چیبکہم؟
خودا ہاوارہ نئم شہو دولبہرم لی دابرا چی بکہم؟
شہراری ناگری دووری لہ سینہم ہہ لگرا چی بکہم؟

نہ مہندہ ناتہوان و سہر بہ نیش و دل خہ فہت بارم
تہ بیب پیی ناگری و ہ لآ عیلاجی نالہیی زارم
کز و مات و غہ لایب و بیگہس و بی ہہ مدم و چارم
لہ بہر دہرد و غہمی یارم نہ خوش و خانہ بیزارم
وہ کوو مہ جنوون دلم بو چول و سہ حرا ہہ لخرآ چی بکہم؟

لہ سہد سہوداسہر و شہیدا حیسابی عاشقی پرسیم
لہ سہد فہرہاد و مہ جنوونیش و ہرم گرت دہرس و ہہم تہ علیم
نہ بوم پزگار مہ گہر و ابوو نہ سیب و بہخت و ہہم تہ تقسیم
خودا پوژی نہ زہل گریان و قور پیوانی پی بہ خسیم
بہ نہ مری حق وجودم ہہ نہ کیشم لہم قورا، چی بکہم؟

ژیانم چو به سهر چیبکه م نییه چاره م به مه ئیووسی
فه لهک سته نه وعه خوی گۆری وه کوو نه شکالی تاووسی
له ناو به حری غه ما غه رقم به مه حکومی به مه حبووسی
قه له م رۆژی نه زهل بو ئیمه ههر دهر د و غه می نووسی
هه موو رۆژ گهر نه نالینم شهوانی بی چرا چی بکه م؟

له سهر نه م حاله تهی خوشم ژیانی خوم به کهس نادم
ره قیب باسه رکه وی بو من که وا خوا نه یخا و من نایخه م
نه فس سه د ناره زووکاتن عه قل نه بیات و من نایبه م
قسه ی بی فائیده و بیجی زهروره ت پیه نه کا نایکه م
نه گهر گریه و فوغان ناکه م له نارامه برا چی بکه م؟

به هاره دهشت و دهر رازاوه بولبول وا له ئیقباله
مه حاله پایه بووسی گول بکه م به م وه زع و نه حواله
نه تیجه ی عاشقی ههر روت و په رپوت و عه ده م حاله
هه موو عالم به بهرگی جه ژنه وه سه رمه ست و خوش حاله
نه گهر قانع نه به م (سابر) له نیو بهرگی شرا چی بکه م؟

قه ناعه ت که نزه بو (جاهید) هه ژاری ههر به سهر چاوان
چه ده خل پییه بو عالم نه گهر شایی بی یا سه یران
نه بوو جاری هه وائی من بیرسی یاره که ی جارام
نه گه بییه دامه نی حوسنی هه ناسه ی (سابری) یاران
له دونیادا به به دناوی که من زه نگم زرا چی بکه م؟

ژینی به‌فیرۆ

که من ژینم به‌فیرۆ چوو ئیتر رۆرۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
به‌یانی حالی شیواوم نه‌گهر بۆ تو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ گه‌نجیی تا به‌ پیری هه‌ر خه‌ریکی ئاره‌زووی نه‌فسم
نه‌گهر داوای ده‌وای نه‌فسم له‌ خزمه‌ت تو نه‌که‌م چ بکه‌م
وه‌کوو کوکه‌ن له‌ تاقی بیستوونی نامورادییادا
سه‌ری مه‌ینه‌ت وه‌سه‌ر به‌رد و وه‌سه‌ر نه‌ژنۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
نه‌وه‌ی شه‌رتی جنوون و ده‌رسی سه‌ودا بوو نه‌من کردم
که‌ من دادم نه‌گا پی‌تا روو له‌ ده‌شت و کو نه‌که‌م چ بکه‌م
نه‌گهر په‌روانه‌ بۆ شه‌م خۆی نه‌سووتینی په‌ر و بایی
به‌ شه‌می رووت له‌ کوورده‌ی دل نه‌من بۆسو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ گوئزاری گوئی رووت من که‌ بیبه‌ش بووم هه‌تا ئیستا
به‌ یادی بۆنی تووه‌ ده‌س له‌ مل شه‌وبۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
که‌ من پیریکی په‌که‌رتهم، نه‌تۆش پیریکی ره‌وشه‌ن دل
دل‌ه‌ی ویرانه‌که‌م قوربانی چاوی تو نه‌که‌م چ بکه‌م
که‌ من ئیستا به‌ زامی بیده‌وای دل هه‌ر نه‌نالیتم
ئیتر خۆم و دل‌م قوربان نیساری تو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ خه‌ئوه‌تخانه‌که‌ی وه‌سلت (فه‌نایی) گهر نه‌بی ریگه‌ی
قه‌ناعه‌ت گهر به‌ بۆنیکی نه‌سیمي تو نه‌که‌م چ بکه‌م

له خوښی چاوه که ت دڼ کارى ناقولا نه کا چ بکا؟
به ناوى ناروهن بالآت به دم سهودا نه کا چ بکا؟
له پي ناههنگى کوردانا له مهيدانى هونه رمه ندى
به نووکى نيزه وه دڼ هه مسه رى ئالا نه کا چ بکا؟
سه حهر په ردهى که لا دا توشى ههر کومه ل نه بي هه رلا
له رازى روزه وه سوزى دلان پهيدا نه کا چ بکا؟
سه رى سهودا زده دم سه رته خته يى جامى خه راباته
که دامينى به مه ستي ماله يى سه هبا نه کا چ بکا؟
به به زمى باده وه ساقى که وای پيرانى گونگون کرد
که گوينده چريکه ي روو له عه رشى خوا نه کا چ بکا؟
له تاريخى خه يالاتا نه فه وتاوم، دڼى سافم
به نوورى عيشقه وه نه م چاوه گهر بينا نه کا چ بکا؟
له عالهدا هوميدى دڼ نه ما بيچاره وا ماوه
له ناو په ردهى ته وه ککول خوى نه گهر ته نها نه کا چ بکا؟
به شيرينى ستاندى ليوى گونروويان دڼى نيمه
که تالاولى هه موو جيگای به جه رگيدا نه کا چ بکا؟
دڼى پر سه سره تى (راجى) له کونجى سينه ناگونجى
له رپى سه رکه وتنى کوردى که واوه يلا نه کا چ بکا؟

***

خودایه من له دهردی بی دماغی خۆم و گهل چیبکه؟
 له گهل رۆبینتهنی میجنهت به شمشیریکی کهل چیبکه؟
 که من ناواریی مولک و وهتهن بم دهست و پی خهسته
 له ساحیب نه قریبا و نه سپ و ره فیتی پیوپهل چیبکه؟
 وهره نهی نازهنینی من به ماچی لیوهکهی ئالت
 به بی تو غهیری داغ و دهرد دهستی خۆم له مل چیبکه؟
 له زنجیری فیراقت بهسته و مات و مه لوول ماوم
 له زۆرداری جهمال و حیددهتی لاوی فه حل چیبکه؟
 چ ئاشوبم به رسوایی سهرم هیناوهته سهر خاک
 که من خاکم له لاله و سه بزهواتی میرگ و مهل چیبکه؟
 به بی من نهی نیگاری شوخی سه ره بهستی به عیشوه و ناز
 نه بوو جاری بفرمووی بی فه قهس لهم تهیری دل چیبکه؟
 زهمانهت دوژمنه (راجی) چ ته دبیرت نییه نه سلهن
 نییه ریگهی منیش وهک تو له سهر نهم داوه سل چیبکه؟

(۳۰) فانی (۱۹۱۰-۱۹۷۳)

نهشتهری دوری

نهشتهری دووری له جهرگی پر جه خاړم دایه وه
شه معی پوخساری له دیدهی بی خهوم شارایه وه
گه نجی من روشتوو رهنجی فیرقه تم بو مایه وه
چی بکه م نهی هیزی دل بی چاوی کالت چی بکه م؟
بی ته ماشای به ژن و له علی لیوی نالت چی بکه م؟

.

..

(۳۱) مه لا غه فوری ده باغی (حافزی مه هابادی) (۱۹۲۵-۱۹۹۰)

به رقی بزهی نیگارم گرتمی له ریوه چبکه م؟
وهک که کره تاله زارم بارم له لیوه چبکه م؟
لای دل بهری عه یارم جوابم جنیوه چبکه م؟
دهردم گرانه یارم حالم په شیوه چبکه م؟

۳۲ (موحسین قهره داخی) دینشین (۱۹۷۶-)

نه من گهر بو جوانی تو نه پیوم قور بللی چبکه م؟
له نیو مالم هه تا دهمرم نه بینم دور بللی چبکه م؟
نه گهر نیتر له بی تویی به روژ و شهو سه دای شینم
نه گاته گوئی نه وینداری کچان و کور نه بی بللی چبکه م؟

نه سیری دامی عیشتم خهستهیی دهردی دلم چ بکه م
له تو دایم پره قه لبم له خوم گهر غافلیم چ بکه م
نه شیخ و زاهد و سو فیم، نه قازی و واعیز و مو قتیم
نه دیوانه م، نه فه رزانه م، نه زانا و عاقلیم چ بکه م
له دهرکی پیچ و نه شکه نجهی سه ری زولفت په ریشانه م
نه ترسم هل نه بی جاری، خودایا موشکلیم چ بکه م
له سایه ی خاری هیجرت دامه نم پر گول له نه سرینه
نه گهر گاهی دهنالیم نیم مه رهنجین بولبولیم چ بکه م
بلیم چی دهری دوون گهر چاوی ئینعامی به نه نعامه
نییه خو غهیری فرمیسک و هه ناسه حاسلم چ بکه م
بلا با مامه سو فی ناگرم تی بهر نه دا وه عزی
سرشته ی عیشتی خوبانه نه من ناب و گلم چ بکه م
نومیدی دیده نی یارم هه یه تاهیر له مه و پاشیش
خه ریکی نه زم و ته رتیبی خه یائی باتلم چ بکه م

***

۲

نیساری ری کسه سئ سه د گه وهه ری یه کتا نه که م چ بکه م
به شه مسئ مانگی دل پر شوعله و نه حلا نه که م چ بکه م
له قاپی پییری مه یخانه ده می هانا نه که م چ بکه م
به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه که م چ بکه م
به شه معیکی وه ها چاری شه ویکی وا نه که م چ بکه م

سه حیفه ی خاترم توّمارى ئالام و سووهدایه
به بالام کیسوته ی غه م وهک خه لاتیکى سه راپایه
هه زاران گه نجى خانه ی ره نجى هیجری دل به رم لایه
له خه زنه ی دل مه دا هه ر چى هه یه، هه ر داغى سه ودايه
ده سا نه م نه قده دهردى عیشتى پی سه ودا نه که م چ بکه م

به مه ستى شوهره نابى تا نه گه یته مه سته به ی خه ممار
مه دود بگره له عیشوه ی چاوه کانى چه زره تى دل دار
خیلافى عیشته عوجب و خو په رستى و کیبر و عه یب و عار
له گه ل ده ستى مه لا ری ناکه وى زوننارى زولفى یار
وه کوو شیخ ئیختیاری مه زه به ی ته رسا نه که م چ بکه م

ده ریغا سه یلى غه م نه یه یشت له هه ستیم نوون و ئاسارى
ته بیبى دهردى دل نه ییست ده مئ نالینى بيمارى
له پرشه ی خوینى من خو ی لا نه دا ره ندی جه فاکارى
له ریى نه و شوخه دا خو م کرد به خاک پیى پیا نه نام جارى
ده سا خاکی هه موو عالم به سه ر خو ما نه که م چ بکه م

زهمانىکه که ئاشوفته ی نیگاهت مه ست و مه ده وشه
عه زیزم رۆزگاریکه که خوشم لا فه راموشه
دلآ بى سووده دانیشن له نه م سووچ و له نه و گوشه
ده میکه شارى پر شوری موحه به بت مات و خاموشه
به قانونى ته جه نون شو رشی ئینشا نه که م چ بکه م

دلم پر مهینه ته شادیم غه می دووری له پئی سهریه
ویسالم وهسوه سهی هیجره خه یالم عیشقی تو بهریه
فیدای سایه ی هوماییکم که عالم شیتی سیبهریه
له چاوا نم نه ما بو گریه، نوبه ی سه جده بهر دهریه
سیاسالم نه باره، نوژی ئیستسقا نه کهم چ بکه م

ره فیقی هه مدهم ناهه شهرابی عیشره تم دهمعه
غولامی سووتن و تاوانه وهم په روانه و شه معه
له ته عنده ی ناکه سان بیستن عوقوولم قاصرالسمعه
له سهر تو م دوشمنه دنیا، قه زییه م مانع الجمعه
که تهرکی تو نه کهم، تهرکی هه موو دنیا نه کهم چ بکه م

ئه یا نه شکی جه فای جانان به کول جاری له سهر روو به
ئه یا به ختی ره شم وهک زولفه که ی پر پیچ و واروو به
دلی زارم! له کونجی سینهدا بی دهنگ و نوستوو به
به جیماوم له یاران، نابهجی ماوم، نه جهل، زوو به
به مردن له م قوسووری ژینه ئیستعفا نه کهم چ بکه م

له مه کتووی دلمدا غهیری دهرد و غه م نییه مه توی
له ته گیری ژیانمدا جه مائی دل به ره مه نوی
به مه یلت فانییه تاهیر مه کهن یاران خه یائی وی
ئه وا له یلا به روژی حه شر ئه دا واده ی لیقا مه حوی
هه تا قامی قیامهت ناه و واوه یلا نه کهم چ بکه م

لہ تاریکی ژيانا دلّ به وينه‌ی شه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
گولائهي خوين به نالا و بهيره‌ق و په‌رچه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
نه‌گهر شه‌رتي نه‌وينداری په‌ژاره و ماتهم و دهرده
دلي خوم نوقمي گيژاوي خهم و ماتهم نه‌که‌م چي بکه‌م
نه‌وينداراني دنيا گشت به وه‌سلي يار نایل بوون
به خويني جهرگي خوم ره‌فعي خهم و نه‌سته‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
وه‌کوو ديوانه وه‌يلاني هه‌واري چولي مه‌حبوبه‌م
به‌سه‌ردا خاكي هيجران و فيراقي شه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
له عه‌شقي ئاوريني زين هه‌زاران کاکه مه‌م مردن
نه‌من شورش له‌سه‌ر ريبازي خويني مه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
له چاوي ميژووا خوينم وه‌کوو نه‌سرین قه‌تيس ماوه
نه‌گهر هيرش به‌سه‌ر ميژوودزي عالم نه‌که‌م چي بکه‌م
هه‌تا زولمه‌ت بسووتينم هه‌تاوي کويله ده‌ريينم
گر و کلپه و بليسه‌ي ئاوري دلّ جه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
په‌ريزادي نه‌وينم ديل و يه‌خسيري قه‌لاي ديوه
له‌سه‌ر نه‌و، سيبه‌ري نه‌م ديلاه‌ديوه که‌م نه‌که‌م چي بکه‌م

له گول و گولشه‌نی بیسه‌روی ره‌وان من چ بکه‌م
له سه‌ری زولف و له رووی سونبول و سوینسن چ بکه‌م
گیانه لومه‌ی نه‌ته‌وی هو بوو که نه‌مدی رووی تو
ناینه‌ی رووم نییه‌تی رووی وه‌کوو ناسن چ بکه‌م
نه‌ی نه‌سیجه‌تگه‌ره‌که‌م ره‌خنه له مه‌ستان مه‌گره
حوکه‌ی وا کردووہ قانونی قه‌زا من چ بکه‌م
به‌رقی چه‌خماغه دده‌ا کاتی مه‌کینه‌ی غه‌یبی
به‌ره‌می من که له‌به‌ر بایه له سووتن چ بکه‌م
دیل و به‌ندیمه له بیری سته‌می شای تورکان
کوری زالی که نه‌کا بیری خه‌لاسن چ بکه‌م
ئاوری خیری گری ئاوری توورم که نه‌بی
شه‌وه، له‌و وادییه بی لاله‌یی روشن چ بکه‌م
حافزا قه‌سری به‌هه‌شتی به‌شه‌میراتی منه
له که‌لین و که‌له‌وا و کاول و قوژین چ بکه‌م

نهم هونراوه‌یه‌ی جه‌قیقی وه‌رگیرانی غه‌زه‌لیکی حافزی شیرازییه که نهمه

ده‌ستپیکه‌که‌یه‌تی:

بی تو ای سرو روان با گل و گلشن چه کنم؟
زلف سنبل چه کشم، عارض سوسن چه کنم؟

«حافظ شیرازی»

۳۶ مام ریباز

که من کوردم ژیان تال بی له ژین دهعوا نهکهه چ بکهه
له ناگردا بسوتی نهو که خوم فیدا نهکهه چ بکهه
له تورک و فارس و شوقین هه تاکهه هه تاکاکهه من
ژیانم بوو به به حری خوین جهلاد ریسوا نهکهه چ بکهه
به هاریکم نهبینی من که عومرم هه ر خه زانی بوو
به بی خوشی ژیان رویی نه جهل سهودا نهکهه چ بکهه
له عومرمدا که شک نابهی نه خوشییهک نه شادبوونی
دژی یاسایی جهرگسووتان شه ری به رپا نهکهه چ بکهه
به چی نهوعی به چهن سالان له هاوارم دهن حالی
له خو خوری له یه ککوشتن ته مهن کوتا نهکهه چ بکهه
نه گهر ریباز به چاو نه ت دی که رپویشتی وهکوو زوری
به بی دهو له ت به بیخه مخوار ته مهن ناوانه کهه چ بکهه

زیکری وهفا

تهرکی دنیام کرد له بهر نه و ناکات برپوا دهمن چیبکه م
دئی رهقی نه رم ناکات نه گهر شهکوا نه که م چیبکه م؟
هه موو ته مه نم ده به خشم به نیگای دوو چاوی مهستی
ده ئی هه ردی و پیرترده بی ناکات سه ودا ده من چیبکه م
گهرچی له ده ریای خه یائم نه و دور و له عل و مه رجانه
هه رچیم کرد دهستم پیی ناگا نه گهر نزا نه که م چیبکه م
شیفا و ده وای گشت ده ردیکه ماچی شیرینی لیوی نه و
بو عیلاجی تالی ژینم، دهستم به نه و ناگا چیبکه م
به فواره ی نه سرینی چاوم دیده و گلینه م له ده ستدا
مه کۆی ئیلهامی شیعرم بوو وشه و سهروام نه ما چیبکه م
(کۆسار) ته نیا له ئاست راستی سه ری به رزی ده کات نه وی
له خانه قای عیشقی نه ودا نه که م زکری وهفا چیبکه م؟

۳۸ غائب

که من دوورم له ږووخساری نه گهر زاری نه کهم چ بکه م؟
که غائبیم له دیداری به دل چاری نه کهم چ بکه م؟
به شهوگاران ده کهم یادی به ږوژان مه ست و ناواره
به دل یادیکی وی جاری له ږووخساری نه کهم چ بکه م؟

که من دوورم له ږووخساری نه گهر زاری نه کهم چ بکه م؟
که غائبیم له دیداری به دل چاری نه کهم چ بکه م؟
به شهوگاران ده کهم یادی به ږوژان مه ست و ناواره
به دل یادیکی وی جاری له ږووخساری نه کهم چ بکه م؟

غائب

له شادی به ش ږراوم به ش ږراوم نهی خودا چ بکه م؟!
منی بیدل کهوا غه م به ش دراوم نهی خودا چ بکه م؟!

غائب

له گفتوگوۍ شهوی دوینی حه بیبیم دابرا چی بکه م؟
شهرارهی ناته شی فیرقه ت له سینهم هه نگرا چی بکه م؟
وتی من لات نه ږوم و شه معی ږوم خاموش نه کهم من وتم
دلهی په روانه کهی من گهر له دهورت هه لسوورا چی بکه م؟

ته ماشاڪهن چلڻ دهشتودهرم گرتوته بهر ياران
وهڪو مه جنوون سهرم بڻ جهيلي لهيلا داخرا چي بڪهم؟

له زينداني دلا ٺهه دولبهرم ڪوت ڪردووه نهروا
ٺهگهر وهڪ بولبولي دهرچوو له دهسم و هه ٺفرا چي بڪهم؟

ٺه ٺين جانانه ته شريقي بهرهو لاي ٺيمه دي قوربان
له خوشي وهسلي گهر ٺارام و سهبرم ٺي برا چي بڪهم؟

که سهيري ڪردهوي خوم ڪرد وتم يارهه ب سيبا چارم
هه موو ڪات خوم نه گهوزينم له ناو خاك و قورا چي بڪهم؟

هه تا هم شاکرم بهو نيعمه تهی خدا که پي داوم
ٺهگهر رازي نه بم خه ٺقه ، له نيو بهرگي شرا چي بڪهم؟

سري عيشقم به دل پاراستبوو ٺابرووم نه چي (نوونه)
به بهدناوي که ناوي من له دنيا دا زرا چي بڪهم؟

غائب

کيشي شيعر (ههزهج)

۳۹ رهشید

دهمیکه خانه قای مه حوی به بی تو مات و خاموشه
به قانونی ویراسته (ئه سعه د) ی پیدانه کهم چیبکه م؟

۴۰ سدقیی

بناغهی غه م به قوربان گهر له سهنگی روو نه کهم چیبکه م؟
به ناچاریی ره فاقه ت گهر له گه ل مردوو نه کهم چیبکه م؟
هه موو مانگ و هه موو سائم له گه ل عه قل و دل و مالم
ئه گهر سهرفی به جاریکی به ماچی روو نه کهم چیبکه م؟
به داخ و چه سره ت و جهوری ره قیبی وا وه کوو مه جنوون
له گه ل ریزی درنده و جانه وهر خوو نه کهم چیبکه م؟
له تاریکی شهوی یه ئدایی دووریی گهر تولوعت بی
وه کو سو فی له خوشی شیخ، که های و هوو نه کهم چیبکه م؟
په ریشانه دلم ئه مرؤ به دوو زولفی په ریشانت

له بهر ته نبی نه گهر چه بسی به تالی موو نه کهم چیبکه م؟
 له تهخت و بهختی وهسلت گهر نه بی کامم به ناکامی
 وهکوو وهحشیی له فام و دین و هوشم فوو نه کهم چیبکه م؟
 له نییش و نییشی هیجرانت به بی هوشیی دهلی (سدیقی)
 به لی یاران وهکوو قومریی نه گهر کوو کوو نه کهم چیبکه م؟

۴۱ شه فیق

زه لیلی زولمه تی نه فسم به بی ره می خوا چیبکه م؟
 به جیفه دل ده کهن مائیل، له دوس نه فس و ههوا چیبکه م؟
 نه سیری نه فس و شهیتانم، غه ریقی به حری عیسیانم
 به بی که شتی شه فاعات و نه جاتی موسته فا چیبکه م؟
 عمهل مادر، پدهر نیحسان، قه بر گه هواره، ته قوا شیر
 به بی نه عمال و نیحسان و به بی ته قوا خوا چیبکه م؟
 له نیو تو ماری نه عمالم به غهیری شهر، نییه خهیری
 منی بی زاد و بی توشه له ری بی نینتیها چیبکه م؟
 نه گهر دهستی نه جهل لییدا له ته پلی ریحه تا ناخر
 چلون بیمه سه فی مه حشر، زه لیل و رووسیا چیبکه م؟
 ده می قامی قیامت گهر خه لایق دینه سهر میزان

منى مه خجوجل و شهرمه نده خودا رۆژى جهزا چيبكه م؟
 به بى سهنكى محهك وهرناگرن نه قدى عه مهل، سوبحهى
 كه من خالىي له ئىخلاسم له گه ل توشه ي رپا چيبكه م؟
 له سه ر پردى سيرات مه ردى خوا دىن و ده چن وهك به رق
 نه من له و رۆژه داموم، خودا بى ده ست و پا چيبكه م؟
 له رۆژيكدا كه ده ستىنن جهزاي گه نجى عه مهل، جه ننه ت
 به بى هيچ مايه و نه قدى نه من له و رۆژه دا چيبكه م؟
 دلم بو فه يزي مه ردىكى خوا زور تاليبه، چونكه
 له خووه خونچه ناپشكوى به بى بادي سه با چيبكه م؟
 نه ئىي سه ره نگره رۆژى برۆم ته نيا به دنيا دا
 هه تا نه مرم بلىم بو خوم خودا چى چيبكه م خودا چيبكه م؟
 له تارى زولمه تى نه فسا (شه فىق) ئىسته به داماموى
 نه ئى هه رده م به بى شه مسى و جوودى موسته فا چيبكه م؟

٤٢ ميرزاي هه ورامى

قسه ي زل

نه رى نه مروود! زه حاكى! ده ورا! ده بى ركولى فىتنه و فه ساد!
 به ربه يانىان له قاپى حه ق، مه رگت داوا نه كه م چ بكه م
 سازمانى حقوق به شهر شهرمه نديه له عالهمدا
 نه و به شه ره خه يالىيه، يادى (عه نقا) نه كه م چ بكه م
 نه ي درىغا، شاخه كانى وه لات هه موو، هه وور و ته مه
 له بهر هه وور و ته مى شاخان، روو له سه حرا نه كه م چ بكه م
 ميژووى گه لان، سه ما نه كا بو گه لى خوى، كه نازاده
 ميژوونووسى كورديش نه ئى (نه رى هو له يلا) نه كه م چ بكه م
 نه گه ر نه بى پياويكى له حالىزانى ژىر و چالاك

قسه‌ی زل له‌گه‌ل تووبا و ره‌عنا و سه‌لما نه‌که‌م چ بکه‌م
ره‌هبه‌ریکی گه‌ل و ئایین نه‌بی بو من، ناعه‌لاجم
ئه‌حه و جه‌له و مچه و عه‌زه، سه‌رۆک مه‌ولا نه‌که‌م چ بکه‌م
ئوچی تیکه‌وت په‌نجه‌کانم، نه‌یتوانی تیلا رابگری
به ته‌زیجی سو‌فیانه (سبحان الله) نه‌که‌م چ بکه‌م
که (میرزایی) به جه‌سه‌رتی چه‌رخ‌ی فه‌له‌ک گیرۆده بوو
بو ئاواته مه‌ردانه‌که‌ی، مه‌دح و سه‌نا نه‌که‌م چ بکه‌م

٤٣- په‌ری قه‌رده‌داغی

که من هه‌موو گوئزارم چوو به‌دل هاوار نه‌که‌م چیبکه‌م
به‌دل داوای گوئی به‌هار له‌لای به‌هار نه‌که‌م چیبکه‌م
منی تینوو بو قومئ ماچ له ده‌شتی غوربه‌تا بی که‌س
ستایشی لوتفی کانی و ئیوی روبر نه‌که‌م چیبکه‌م

٤٤- عاجز

له عیشقی چاوی غه‌ممازی غه‌زه‌لخوانی نه‌که‌م چ بکه‌م
له نازی تاوسی چین، سینه سوزانی نه‌که‌م چ بکه‌م
عه‌جائب مانگی چارده‌م دی، دوو مانگی یه‌ک شه‌وه‌ی پی بوو

له گهڻ ډوو زهره لهم ته رتبه حيراني نه کهم چ بکهم
 له باغي يار که جاري بووي گوليکم کرد فیرا تم بوو
 نيتر جانم فيدای خاوهن گولستاني نه کهم چ بکهم
 شه رابی له علی نيوي گهر بخون وهک من دهن ريسوا
 مه کهن نومم که فيکري مهيلي جاراني نه کهم چ بکهم
 ره قیبي سهگ سيفهت مه نعي ويسائي ياري ئی کردم
 به نه فکر خوم هيلاکي تيري موژگاني نه کهم چ بکهم
 له غم تازه خه لاس نابي دئی ديوانه و مه قتون
 نه ما سه برم خه يائي خه دد و خالانی نه کهم چ بکهم
 له چه سرهت روويي له يلا عاجزم مه جنون سيفهت ناچار
 وهکو بولبول له دهوري گول سه هر خوانی نه کهم چ بکهم

۴۵- مه لا چه سهن فهيزبه خش

وهتهن دهستی چه فا کوتا له شارانت نه کهم چي بکهم
 په تي توله له گهر دن گشت نه يارانت نه کهم چي بکهم
 ته م ومهينهت، سوپای نه گبهت، ته ني ناسماني ناخي کورد
 له بهر بيوازي من ته رکي ديارانت نه کهم چي بکهم
 ژيان و نه رکي ناخوشي له سه ر خه لکی هه ژاري کورد
 بريويه چه رگ و دل شين بو هه ژارانت نه کهم چي بکهم
 هه تا نه م نيشتمانه ي من له دهس داگير که رانايه
 په نا بو شاخ نه بهم روو له هه وارانت نه کهم چي بکهم
 له ب و پرگاري گه ل هه ر کهس، نه چيته ريزي تيکوشان

تف و له عنه ت له وان بی به ند و بارانت نه که م چی بکه م
له چین وتویژه کانی کورد نه خوازم بین و یه ک بگرن
به هیژیکی ودها راوی جه بارانت نه که م چی بکه م
هیوادارم کورانی گهل هه موو بو تو له تیکوشن
ته مه ننا ی هیژیکی شیری شکارانت نه که م چی بکه م
هه ئوی دوندی چیا ی بهرز و پلنگی شاخ و پیده شتن
نه گهر سهیری گورهی شاخ و بنارانت نه که م چی بکه م
وهرن هه ئمه ت بهرین تیکرا هه موو بو تو له یه ک چاری
قه لاجوی دژ له کویستان و له ئارانت نه که م چی بکه م
ودها هه وری چه فا بائی به سهر نه م خاکه دا کیشا
له بهر ویرانی ژینگه روو له غارانت نه که م چی بکه م
دهروون پر ژانه بو ژینی گه لی کوردی سته م لی چوو
له بهر دلتنه نگی مه یلی سهر نزارانت نه که م چی بکه م
گر و تینم هه موو ژینم له پیناو خه لکی کوردستان
نه گهر من دانه نیم خزمه ت به یارانت نه که م چی بکه م
خه یال و بیری رزگاری که دای له میشک و دل (ئارام)
له گهل گوری کوران روو له جه شارانت نه که م چی بکه م

٤٦- نوونه

کیشی شیعر (هه زهج)

له گفـتوگۆی شهوی دوینئ حهـبیبم داـبرا چی بکهـم؟
شهـرارهـی ئاتهـشی فیرقهـت له سینهم ههـنگرا چی بکهـم؟

وتی من لات ئهـرۆم و شهـمی روم خامۆش ئهـکهـم من وتم
دئهی پهـروانهـکهـی من گهر له دهـورت ههـنـسوورا چی بکهـم؟

تهـماشاکهـن چلۆن دهـشت و دهـرم گرتۆته بهـر یاران
وهـکو مهـجنوون سهـرم بۆ حهـبلی لهـیلا داخرا چی بکهـم؟

له زیندانی دلا ئهـو دولبهـرم کۆت کردوو هـهـروا

نه گهر وهك بولبولئ دهرچوو له دهسم و هه لئرا چي بكهم؟

نه لئن جانانه ته شريفى به رهو لاي نيمه دي قوربان

له خوښى وهسلئ گهر نارام و سه برم لئ برا چي بكهم؟

كه سه يري كردهوى خوم كرد وتم ياره ب سيبا چارم

هه موو كات خوم نه گه وزينم له ناو خاك و قورا چي بكهم؟

هه تا هه م شاكرم بهو نيعمه تهى خودا كه پيى داوم

نه گهر رازى نه بم خه لقه ، له نيو بهرگى شرا چي بكهم؟

سرى عيشتم به دل پاراستبوو ئابرووم نه چي (نوونه)

به به دناوى كه ناوى من له دنيا دا زرا چي بكهم؟

٤٧- شوانه نه حمهد

سه رچاوه: ٤٤٤ شهو

به بي به هارى پروت، من له نيو گول چ بكهم

هه ر تو دلى منى، من به بي دل چ بكهم

عه شقى تو له دلما هيلانهى كردوو

وهك مه ليكى باشكاو، له سه ر چل چ بكهم

۴۸- ناسۆ

بیزاریی

که گهل رۆیی به ره و دواوه، له گهل پاتۆل قولاڤ چ بکهه؟
نه ما کاروانسه رای خوشیی، له گهل مردوو دلاڤ چ بکهه
ئهوا راوچی له سیپه یدان، له نیو پۆری شلاڤ چ بکهه؟
به دل دلداری نابینم، له شاری بی دلاڤ، چ بکهه
گویت تیدا نییه ئه ی باخ، له قومری سه ر چلاڤ چ بکهه

خه می نان و ته می بیره و له هه ر لای شه ری ناوه
ئه وه ی هۆی شادمانی بی فه قهت هه ر نیوه که ی ماوه
شه قامی پاکی دلداری، خه یابانی ته ئه و داوه

چەمەن پاراوی خویناوه، چناریش بەژنی چەمیاوه
نەرۆم لەم شارەوێرانە؟ ئەدی ئەهلی دڵان، چ بکەم؟

بەوہ لالاہی درۆ ناکەم، بلیم من خەلکی هیچ کوی نیم
لە شاری خۆم غەریب ماوم، دەلەرزم عەینی داری بیم
نەکەس ناسیمی ئەو جۆرە، نەکەس پرسى ئەرى من چیم؟
غەریبم دەچمە ھەر شوینى، دەلێی خەلکی ولاتى دیم
کەسم لى بوونە بیگانە، لە ھاوریی فلان، چ بکەم؟

نە ھەنگوین، شیرینی ماوہ، نە پیکی بادەکش تالیی
سەرم پر شور و دل پر تین، پیالەى نەشنەکەم خالی
نە شیعریکیش دەبیستم گەر بدا بونی قسەى نالی
لە ھەر کووچەى رەگى شارا، دەچۆرى خوینی خۆمالی
دلی شاریش بە دەست خەلکە، لە شاری غافلان چ بکەم

دەبی بو کاکى مزگەوتیم، ئەوہندە سارد و بی تین بی
لە موسیقە و لە نایینی کەسانی دیکە پر قین بی
ھەتاکەى قبیلەى ئەم خەلکە پەرۆى سوور و رەش و شین بی
دەرۆم ئەم خاکە پیروژە ھەزاران ھیندە شیرین بی
ملەى تیدایە ئاخر من لە نیو خاکى ملان چ بکەم

خەمى من کوا خەمى فارس و عەرەب یا ئەجنەبى و تورکە
ھەتاکوو ئاو ھەبی ھاوری! ئەتۆ کەم روو لە ئاور کە
خەمى نالیکیى ئەم خەلکە لە شیعرا ژانە ھەم برکە
ئەمن ھەر بیستبووم سالان ئەگەر ئاسک سل و سرکە

له سيبهر رهودهكهن ياران، له نيو كوري سلان چ بكم

برا ليك بوونه دژكار و نهما واژهي برا و خاله
به جي سوزي دلي ناشق، به ناخ سهودا دهكهن، ناله
ئه بي حالي دلم چون بي له نيو نهم حاله بي حاله
مني گوزهي دلم دايم له بوتهي عيشقدا قاله
له نيو خاواني دل كالي نهديوي نيو كلان چ بكم

به جي ناشتي له شار و كيوشهري شار و ههراي شاخه
نهوهي له و نيوهدا ماوه، به شي حهسرهت، به شي داخه
له داخي نهم شهريه بي هويه سههمم حهسرهت و ناخه
برو سواره! عهه دريژبي! -كه نه شبووي- ئيره كه ي باخه؟
كه شهوبو بوني خوي نادا، له بوني كاگلان چ بكم؟

وهه ايه تان و پوي دنيا، ده مي شينه و ده مي شايي
به كار چي دي مه قامي عاريهت ناغابي يا شايي
دهكهم شانازي به و ناوهي ده مي ني تا ده مي دوايي
وهه ز بوو روحي ناسوكهت، نهوهنده قومري ناسايي
له سهه ر پهلكي گولان نالي، له ناله ي سهه رچلان چ بكم؟

كه لار ۲ . ۱۱ . ۴۰۰

روزي جيهاني زماني دايك

٤٩- ئاسۆ

شارى دەمبەسراوان

ئە شاریکا هەموو شەخسێ دەمی بەسراوێ من چ بکەم
ئەوێش هۆی ناسیاوی بێ دەمە و چاوە ئەمن چ بکەم

ئەگەر زەحاکى ماراوی ئە مەغزی لاوەکان بخوا و
بەرەئینەى بە ئالایی ئەکا کاو؟ ئەمن چ بکەم؟

ئەگەر بێ و پیکەنین قاچاخ کری و دئدارەکان بەندی
ئە شادی و خوشی دەسکرد و مەى و قاوێ ئەمن چ بکەم

بەلەعنەت بى ئەوھى خوینی شەھیدی دا بەنانی خۆی
نەما شادی و غەمیش ھەروا بەلێشاوھ ئەمن چ بکەم

ھەموو قامیشەکانی شاری ئەھواز تینوھ لێویان
لەخاکماندا نییە نان و شەری ئاوە ئەمن چ بکەم

لەمیژە خاکی من ھاواری ئازادی دەکا ھاوړی
شەری عالەم دەکا کورد و بەجیش ماوھ، ئەمن چ بکەم

ئەگەر گەل داوتی سازکا نەئیی پیرم لە کۆلی دە
بتریست و نەچیتە لای دەسی شاوھ؟ ئەمن چ بکەم

خەیاالی خواوھ نووری خۆری بگری ھەوری بی مایە
ئەگەر ئاسۆ لەسەر پەیمانەکەى ماوھ؟! ئەمن چ بکەم

ئاسۆ

بۆکان ۴ . ۵ . ۱۴۰۰

٥٠- ئاسۆ ٣

بارانی هاوین

له گرمه‌ی هه‌وری باران‌پێژ له هاویندا خودا چ بکه‌م؟
به‌قای بۆ کۆ بووه‌ دنیا؟ له یاری بێ به‌قا چ بکه‌م؟

له میژووی کوردی به‌دبه‌ختا نه‌ پاشا بوو نه‌ ده‌رباری
ره‌قیب یاره‌ببی رووی ره‌ش بێ! له کاخی شیعییا چ بکه‌م

ده‌م شل بوو نه‌وه‌نده‌م زه‌مبی شیعی شهل، به‌ره‌سمی کرد
له عه‌سریکا که بێ فه‌رقه‌ که‌ناره‌ و بۆرییا چ بکه‌م

به ئی ژین خوشه یه کسان بی به لام کوا بو هونه ر وایه؟
له عه سړیکدا که یه کسان بی قسه ی شاه و گه دا چ بکه م؟

منم نه و شاعیره رینده ی که پاشای شیعی دلداریم
حه یاناکه ن هه سوودانم، له شه خسی بی هیا چ بکه م؟

گه ئی هه ن دژبه رن هه تتا که ماهواره ش وه عاسمان خه ی
منی عه رزی نشین ئیدی له نه ستیره ی هه وا چ بکه م؟

به له عنه ت بن نه وانه ی وا له پاکی ره و ده که ن بی خود
له سه ر سه فحه ی مه جازیدا له زوئمی بی خودا چ بکه م؟

نه وه ی وا تال دهنوشی و شیرن نه دوی پاکی هاوریم
له وه ی ریشه ی له ژیر داری درو دا داکوتا چ بکه م

زهمان خوی حاکمی چاکه هه زاران رازی دهر خستون
زهمان تا داوه ری من بی له حوکمی نه شقیبا چ بکه م

سه ری سه ودای نه وینی تیانه بی هه ر دژ به ناسویه
له قهومی پووج و بیکاره و هه واداری ریا چ بکه م

ناسو

بوکان پوشپه ری ۹۹

۵۱- ئاسۆ ۴

چ بکەم

كە تۆ پۆيشتى جيت هيشتەم، ئەمن ھەر شين نەكەم چبکەم؟
ئە پووی تالەي رەشم نامەي عەمەل رەنگين نەكەم چبکەم؟

ئەوئندە كال و مندالى ئەوينى تۆم ئە پەنجادا
ئە حوجرەي عەشقتا ئەمشە و كەمى تەمري نەكەم چبکەم؟

بە دلتەنگى ئە فرميسكەم دروس كەم جەوھەرى پۆشن
ئە نووسينى بە دوورەنگى، ئەمن نەفرين نەكەم چبکەم

قه لَهَم رهنگینهکان نه مړو دهمی سوور و دهمی شینن
له داخی وان نه گهر تهرکی خهت و نووسین نه کهم چبکه م؟

گه زیزه م کهوته بهر سه رمای چله ی بی ره حمی زستانی
نه گهر شینی شنه ی شهوبو و گو و نه سرین نه کهم چبکه م؟

به هاره و تازه کوستانه ی سه رم خالخاله ی ناچیتو
له داخی پایزی پیری، په له ی هاوین نه کهم چبکه م؟

هه تا خوین نه رژی له م خاکه ولامی ویستی کهس ناده ن
به فرمیسکی چه می خوینم وشه م خوینین نه کهم چبکه م؟

گوئی سوورم له بهر توپه، نه من فراهادی دهورانم
به چیژی نه شقی نه م خاکه، وته م شیرین نه کهم چبکه م؟

فیدای نه و خاکه بی ناسو که تو ی په روه رده کرد بو من
دل م بو عشقی نه م زیده نه گهر پر تین نه کهم چبکه م؟

محمد مه د سه عید نه جاری

ناسو

۹۲ بوکان

۵۲- ناسۆ ۵

باغی بی گول

به دل دلداری نابینی، له شاری بی دلان چبکه م؟
گولت تیدا نییه ئه ی باخ! له باخی بی گولان چبکه م

چه مه ن پاراوی خویناوه و چناریش به ژنی چه میاوه
نه رۆم له م شاره ویرانه ئه دی ئه هلی دلان چبکه م؟

غهریبم، ده چه ههر شوینی ده ئیی خه ئکی ولاتی دیم
که سم ئی بوونه بیگانه، له هاوړی یی فلان چبکه م؟

لە ھەر کووچەى رەگى شارا دەچۆرئ خويتى خۆمائى
دلى شاريش بە دەس خەلکە، لە شارى غافلان چبکەم؟

ئەمن ھەر بيستبووم جارن کە ئاسک وا سل و سرکە
لە سيبەر رەو دەکەن ياران، لە نيو کۆرى سلان چبکەم؟

دەرۆم ئەم خاکە پيرۆزە ھەزاران ھيندە شيرين بئ
ملەى تيدايە، ئاخىر من لە نيو خاکی ملان چبکەم؟

منى گۆزەى دلم دايم لە بۆتەى عيشقدا قالە
لە نيو خاوانى دل کالى، نەديوى نيو کلان چبکەم؟

برۆ سواره عەمەدریژبى-کە نەشبووى-ئیرە کەى باخە؟
کە شەوبۆ بۆنى خۆى نادا، لە بۆنى کاگلان چبکەم؟

وەرەز بوو رۆحى ئاسۆکەت ئەوئندە قومرى ئاساى
لە سەر پەلکى گولان نالى، لە نالەى سەرچلان چبکەم؟

سه‌روای چیبکه‌م؟ لای زه‌بوون

چیبکه‌م؟

که باسی کیو و شاخ و خاکی کوردستان نه‌که‌م چیبکه‌م؟
له پاسی زولفی پر لوول و قه‌دی باریک نه‌من چیبکه‌م؟
که پیشمه‌رگه‌ی دلیری کورد به غار هاتن به ده‌ستوبرد
له بو پرزگاری هۆزی کورد، نه‌من یارمه‌ت نه‌ده‌م چیبکه‌م؟
له زولمی زۆلی مام قاسم، له‌به‌ر غه‌دری نه‌بو جاسم
له داخی جاشکی پا سم، نه‌گه‌ر شو‌رش نه‌که‌م چیبکه‌م؟
که سه‌گ رۆیی به‌راز بیتن، له بو کوردان وه‌کوو پیتن
له به‌ینی نه‌م دوو داعبایه، که باسی خۆم نه‌که‌م چیبکه‌م؟
به من گه‌ر رهمه‌زانه، و یا ته‌مووزی جارانه
که هه‌ردووکی دژی کورد بی، که من غه‌وغا نه‌که‌م چیبکه‌م؟
له سایه‌ی مسته‌فای بارزان، له تیکۆشی گه‌لی کوردان
که‌وا نی‌زیکه ئاواتمان، نه‌من شایی نه‌که‌م چیبکه‌م؟
زه‌نوون پیاویکه بیچاره، به‌بی ره‌شاش و غه‌دداره
گیرفان خالی هه‌م له پاره، که به‌یتۆکان نه‌ئیم چیبکه‌م؟

كۆتايى نىيە... ماويىيەتى